

No. **7** (30a)
24 JAN.
1916
AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
7½ CENT

Panorama

VERSCHIJNT 2 MAAL PER WEEK

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ - LEIDEN

ABON-
NEMENT
PER
KWARTAAL
26
NUMMERS
f 1.30

DE DOOR DEN STORM AANGERICHTE SCHADE

DE VERWOESTING OP MARKEN

Bovenstaande foto, genomen op het eiland Marken, illustreert op schitterende wijze de verwoesting, die door den hevigen Noordwester storm op dit eiland is aangericht.

RECHTER BEN LINDSEY

DOOR J. T. VAN LEIDEN

Rechter Lindsey, die deel uitmaakt van Ford's vredes-expeditie, wordt dezer dagen in de couranten herhaaldelijk genoemd Ziehier wat ik in mijn Amerikaanse herinneringen van dezen merkwaardigen man vond opgeteekend.

In 1902 werd in verschillende plaatsen van de Vereenigde Staten een zoogenaamd „Court for Juvenile Offenders” opgericht. Een van de eerste steden, die deze nieuwe instelling aanvaardde, en met buitengewoon succes in praktijk bracht, was Denver, de schoon gelegen hoofdstad van Colorado. In meer dan één opzicht, is deze „Queen City of the Plains” een merkwaardig voorbeeld van den snellen en voorspoedigen groei der „western cities”; nog slechts een halve eeuw oud, vervijfvoudigde zij haar aantal inwoners — thans ongeveer 150.000 — in de laatste tien jaar, en heeft zij de waarde van haar industriele ondernemingen op ongeveer vijftig miljoen dollars gebracht.

Maar vóór den tourist is Denver het meest belangwekkend om zijn „Children's Court”, zooals Judge Ben B. Lindsey, die de bestuurder er van is, het gewoonlijk noemt. Daar raakt een eenvoudige, kleine, volstrekt niet imponeerende, man ondeugende jongens met een tooverstaf aan en maakt ze tot brave jongens. Die tooverstaf heet opvoedende kracht, een kracht, die slechts verkregen wordt als resultaat van veel menschenkennis en levenservaring, en dan nog alleen werkt in de handen van iemand met onuitputtelijk geduld en grooten takt, met een zacht gemoed en een ijzeren wil. Die zeldzame eigenschappen zijn in rechter Lindsey vereenigd, en maakten hem den aangewezen man, toen in Denver een rechter voor het kinder-gerechtshof moest aangewezen worden. Amerika is in dat opzicht een bevoorrecht land: ten eerste bezit het veel van die heldere koppen, waarin niet te veel geleerdheid en ruim genoeg gezond verstand schuilen, waarin idealistische overwegingen en wereldwijze beslissingen elkaar verdragen, en ten tweede begrijpen de autoriteiten, dat zulke mannen de gewenschte leiders en opvoeders van de jeugd zijn.

Het ongekende succes van het Denversche Court vindt zijn onmiddellijken oorsprong in de persoonlijkheid van rechter Lindsey. Wie een van zijn veertiendaagsche zittingen heeft mogen bijwonen, ontvangt daarvan de volle overtuiging, en hij leert ook nog iets anders: dat het recht en de belangen van hem, die het recht overtreedt, volkomen veilig kunnen zijn in de handen van één man, zelfs, wanneer die eene man bijna niet aan voorschriften gebonden is. Maar — dan moet hij zoo hoog staan als rechter Lindsey.

Elken Zaterdag dan om de veertien dagen houdt deze merkwaardige man zitting. Honderd tot honderdvijftig namen staan er dikwijls op de lijst, want Denver is een jonge stad, er moet nog veel en hard gewerkt worden, en veel tijd om de kinderen anders dan met 'n haastig vernisje van opvoeding op straat te zetten, is er nog niet geweest.

Allerlei beschuldigingen staan er achter die namen, afwisselend tusschen spijbelen en diefstal; de geheele gamma van wangedrag is door deze kinderen afgeloopen, en sommigen hebben zelfs den stap in de richting der misdaad reeds gedaan.

Vóór het optreden van Ben Lindsey bevatten de gevangenissen evenveel kinderen als volwassenen, de tuchtschool was vol van verharde misdadigers, en het aantal, dat vrij rondliep, overtrof dat der opgesloten nog. En het zag er hopeloos uit; het te veel aan levenskracht scheen er bij deze kinderen alleen maar langs de wegen der ondeugd uit te willen. Nu is dat anders. Rechter Lindsey wil niet van een hopeloos geval hooren; hij is vast overtuigd, dat er in al die jongens een goede ondergrond ligt, vreest hoogstens nu en dan, dat men hem te laat geraadpleegd heeft. De uitslag geeft hem gelijk: de groote meerderheid komt „genezen” in de maatschappij terug.

Allerlei typen en nationaliteiten verschijnen voor hem; aardige jongens, met open gezichten, die alleen maar eens 'n hond gejaagd of 'n appel gekaaid hebben; vuile, verwaarloosde jongens van onvervalscht misdadigersuiterlijk,

geweest. — „Hoe zit dat?” vraagt de rechter. — „Ik had de influenza”.

Judge Lindsey weet al genoeg.

„Ik zal je opzenden naar de tuchtschool.”

En daar vliegt de jongen den rechter snikkend om den hals, slaat de armen krampachtig om den man heen, dien hij zoo vreest en dien hij zoo lief heeft. „Alstublieft, toe, alstublieft, zend me niet op!”

Maar de rechter weert hem even zacht als beslist af, en laat hem op een stoel plaats nemen, met bevel te wachten. Al meer dan een jaar heeft hij met dien jongen geduld geoeft.

Dan komt er een, aan wien alle goede wil verspild is, een Lombroso-klantje, een jongen, dien 't stelen en bedriegen in 't bloed zit.

„Je wordt naar de industrieschool opgezonden”, zegt

de rechter. „Gebruik daar dezelfde slimheid, waarmee je kwaad deed, om er een eerlijk handwerk te leeren. Ik ben verlangend je daarna terug te zien.”

Een andere jongen heeft geen rapport kunnen krijgen. „De meester zei: ik was 't papier niet waard”, zegt de jongen. Maar hij ziet er zoo vernederd en verontwaardigd uit, en de rechter weet zoo goed, dat het hier geen hopeloos geval geldt, dat hij alleen zegt: „We zullen dezen keer maar niet meetellen. Ik weet zeker, dat je de volgende maal een rapport hebt, en een goed ook.” En rechter Lindsey zegt geen dingen, die hij niet zeker weet.

De een na den ander passeert de revue. „Niet meer gedronken? — geen sigaretten meer gerookt? — niet meer om centen gespeeld?” Zoo gaat 't door; de rechter kent ze allen en weet hun fouten uit 't hoofd; allen spreekt hij ze zonder een vergissing bij den voornaam aan. En allen voelen, dat ze hier voor den humansten man van de wereld staan, maar ook voor een man, aan wien ze niet ontkomen kunnen, wiens klare, scherpe oogen ze hun geheele leven op zich zullen

voelen rusten. De jongens zijn weg. Alleen de spijbelaar blijft. „Ik zal je nog één kans geven”, zegt de rechter. „Maar, als je nu naar de tuchtschool gaat, wie heeft je dan gestuurd?” „Ik zelf”. — „Denk er dus aan, dat het van jou alleen afhangt. Over veertien dagen terug.”

Als de jongen nog snikkende gegaan is, laat de rechter zijn ouders ontbieden. En dan wordt de in Colorado bestaande wet toegepast, die de ouders voor overtredingen van hun kinderen verantwoordelijk stelt. Het is ongelooflijk, dat ook nu de zachtmoedige rechter van zoeven aan het woord is. Hij toornt; z'n woorden daveren en z'n oogen fonkelen. De vader wordt tot zes, de moeder tot drie maanden hechtenis, de jongen tot opzending naar de industrieschool veroordeeld. Daarna verklaart de rechter de uitvoering van het vonnis opgeschort voor zoolang er geen klachten over de drie delinquenten inkomen.

Nauwelijks zijn ze weg, of de telefoon gaat. Uit Salt Lake City komt bericht, dat daar twee jongens zijn gearresteerd, die uit Denver zijn weggelopen, op weg naar Californië. Hun namen worden genoemd. „Kent u ze?” — „Zeker”, zegt de rechter. — „Wat zullen we met ze doen?” — „Brenge ze aan de telefoon”. Dat gebeurt, en de rechter zegt: „Juist, ik herken je stem, Harold. Jij en Joe moeten direct op den trein gaan en bij me komen. Zal ik een politie-agent sturen om je te halen, of komen jullie alleen?” — „We zouden liever alleen komen.” — „Goed. Ik zal telefoneren, dat men jullie reisgeld geeft. Morgenochtend ben je hier.”

En den volgenden morgen zijn ze er, berouwvol.

Dat is de wonderlijke invloed van rechter Ben Lindsey.

Een zitting van rechter Ben B. Lindsey in zijn „Children's Court”.

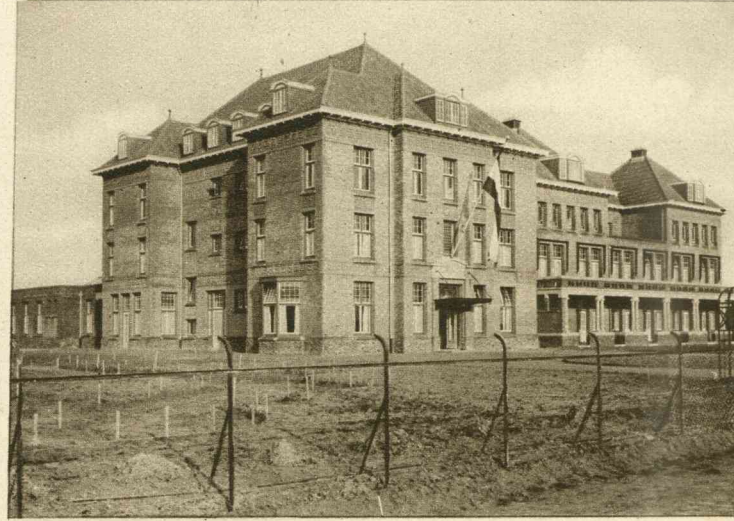
jongens van acht, negen jaar af, Italianen, Zweden, Ieren, Joden, Duitschers — allen van onderling verschillende geaardheid en misdadigheidsgehalte.

Een voor een laten ze het „briefje” zien, dat hun onderwijzer hun meegegeven heeft, want het court werkt in verband met de onderwijzers, die geregeld door rapporten met den rechter in voeling blijven. En zoo sterk is bij de meerderheid de zucht, om een woord van lof te ontvangen, dat meermalen de orde verbroken wordt en een troep jongens, met hun briefjes zwaaiend, den rechter bijna omverdringen. Dan brengt één der beampten er weer orde in, en judge Lindsey gaat onverstoorbaar voort de rapporten te lezen en zijn oordeel te zeggen.

Al die honderdvijftig jongens spreekt hij afzonderlijk toe, aanmoedigend, prijzend, soms berispelend, meer beschamend dan straffend. En tegen elk zegt hij iets persoonlijks, nooit iets algemeen, stereotieps, kouds. Hier neemt hij er een zacht bij den arm, daar strijkt hij er een vriendelijk over het hoofd, en geen gaat er weg, zonder zich gesterkt te voelen in den voor die kinderen al zoo zwaren levensstrijd.

Zij, wier rapporten bij herhaling gunstig zijn, worden vrijgesteld van de veertiendaagsche inspectie, anderen, over wie de rechter het met zichzelf niet eens is, moeten op een bepaald uur terugkeeren en niet zelden verwijst hij ze dan naar zijn secretaresse, een intelligente, vriendelijke vrouw, die soms meer te weten komt dan de rechter zelf.

Er wordt een jongen voorgebracht, die telkens en telkens spijbelt. De beampte die speciaal met het toezicht daarop belast is, zegt, dat hij nu in drie weken niet op school is

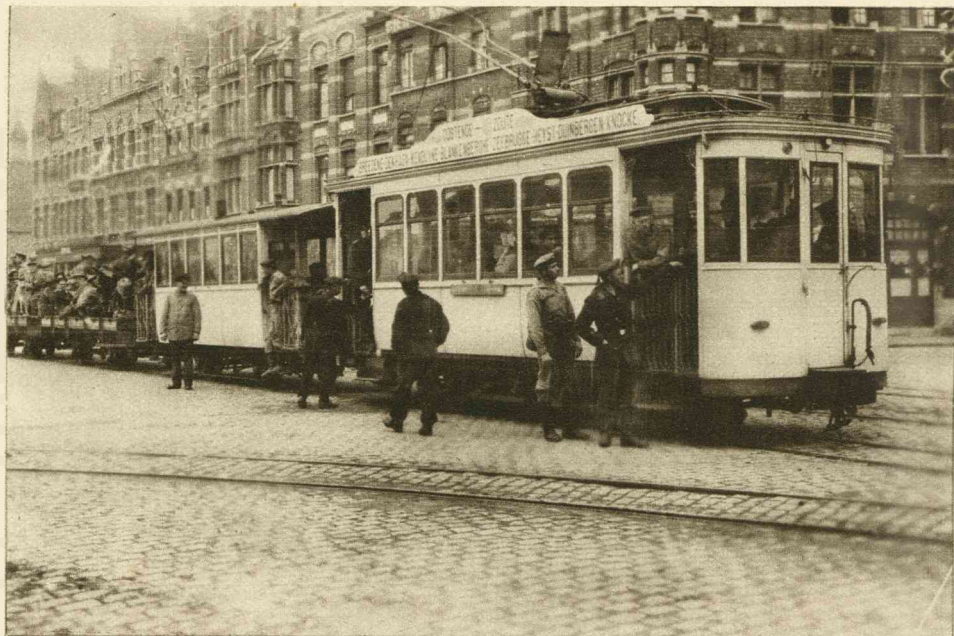
EEN NIEUW ZIEKENHUIS.

Aan den Reeweg te Dordrecht is op een ruim terrein verrezen een nieuw, groot en op de meest moderne wijze ingericht ziekenhuis, gesticht door de Vereeniging voor ziekenverpleging, wier voorzitter, Mr. W. Dicke, op 17 Januari dit gebouw opende, daarbij eraan herinnerende, dat het alleen tot stand is kunnen komen door de gulle schenking van de familie Strop. Het gebouw is ontworpen en gebouwd door den bekenden architect W. Cuypers. — Hierboven een drietal foto's van het ziekenhuis.

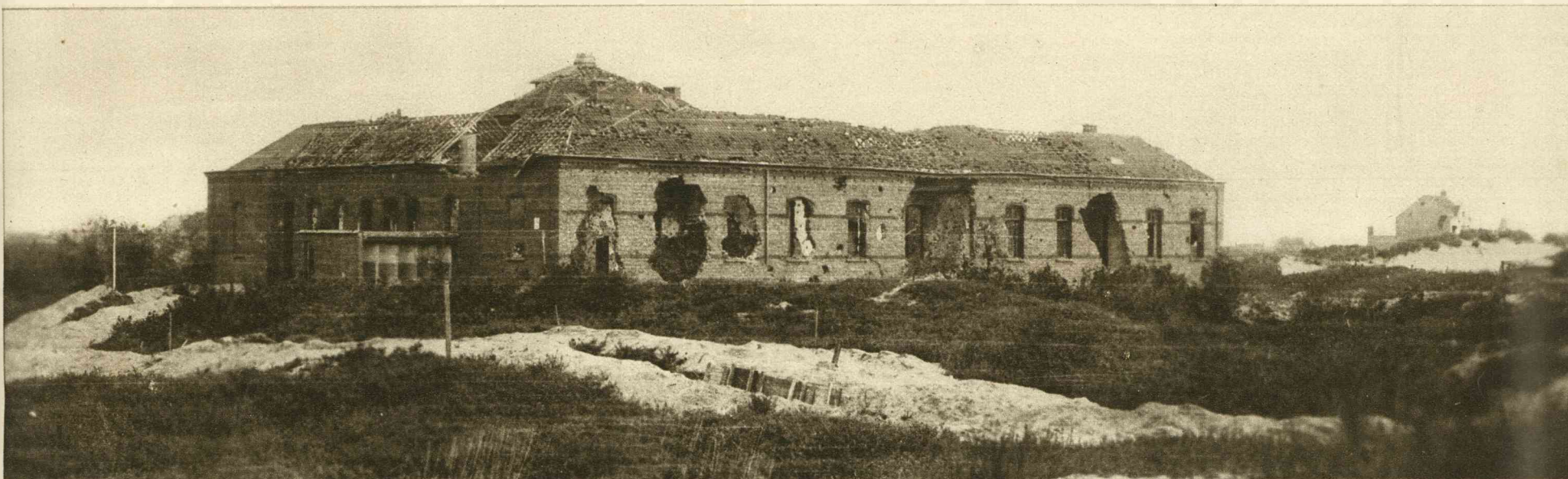
De Duitschers aan het Noordzeestrand in België

Gezicht op het totaal verwoeste kerkhof van het dorpje Westende, dat meermalen van een bombardement der Geallieerden heeft te lijden gehad.

Een machinegeweer-compagnie van het vijfde regiment matrozen wordt per elektrische tram van Ostende naar haar stelling in de duinen vervoerd.

Het door een bombardement der Engelse vloot beschadigde schoolgebouw van een aan het strand nabij Westende gelegen tehuis voor kreupelen.

De commandanten van de Duitse duikboten, die hun basis te Zeebrugge hebben, ontvangen hun orders.

Duitse soldaten verpozen zich op den boulevard van Ostende na een verkwikkend zeebad. Links op den voorgrond der foto zijn vaag de op het strand aangebrachte prikkeldraad-versperringen zichtbaar, die een eventuele landing der geallieerde legers moeten bemoeilijken.

Matrozen geven een muziekuitsvoering voor de soldaten, die ondergebracht zijn in in de duinen uitgegraven holen in de omgeving van Ravenside, tusschen Ostende en Middelkerke.

Een marine-snelvuurkanon in de duinen te Vlaanderen in stelling. Het kanon is gemonteerd op een in 't duinzand ingehouden vloer. Rechts op de foto de bergplaats voor munitie.

Marinesoldaten, die voor het grootste gedeelte de bezetting uitmaken van het Belgische strand, bezig met het vervoer van patronen op door honden getrokken karretjes.

BEPROEFD

DOOR M. MURIELS

Zijgend zaten ze samen op 'n bank in de stille parklaan. „Henk”, begon zij, „we moesten het toch niet meer doen, samen wandelen. Het is niet goed.”

„k Zou niet weten, waarom niet. Is het je soms verboden?” voegde hij er spottend bij.

„Neen, maar mijn gevoel zegt me dat het verkeerd is.”

„Onzin! Je bent toch baas over je eigen doen en laten! Als je nou al getrouwd was, maar een engagement! — Maak het dan ineens af!”

„Stil toch Henk. Je weet wel, dat doe ik nooit!”

„En waarom niet? Waarom weer niet? Alleen omdat je je verbeeldt, dat het verkeerd is, want als je naar de stem van je hart luisterde... je hart spreekt voor mij, dat weet ik te goed, en juist dat weten maakt het me onmogelijk te berusten in je — je overdreven plichtmatigheid. Je bent bang hem verdriet te doen. Maar mij breek je het hart zonder een gevoel van medelijden zelfs,” eindigde hij met klagende stem.

Hij boog zich tot haar over, en zijn oogen, de tintelende bruine, keken in de hare. „Willy, zeg toch, heb je mij niet meer lief dan hem?”

Een heftig rood kleurde haar gelaat, toen, plotseling bleek

DE SAMENWERKING
TUSSCHEN MONTENEGRO EN SERVIË.

Montenegrijnsche soldaten dragen gewonde Serviërs naar de ambulances achter het Servische front.

wordend, stond zij op, zijn handen die haar tegen wilden houden, afwerend. Dadelijk was hij weer naast haar. „Nu Willy, zeg dan, is het niet zoo? Heb ik mij dan al die dagen met een ijdele hoop geleid? en heb je slechts bedoeld, mij ongelukkig te maken?”

Hij maakte een beweging om den arm om haar middel te leggen, en stil liet ze het nu toe.

„Och Henk,” zei ze heel zacht, „ik wéét het niet, heusch ik weet het niet. Ik ben toch door mijn belofte gebonden, en — nee, nee ik wil hem dat verdriet niet aandoen. Laat me los Henk, en blijf me uit den weg voortaan, zooals ik je al zóó vaak gevraagd heb. Het is verraad van mij, verraad aan hem.”

„Hem, hem, altijd hem. Maar ik wil me niet laten wegduwen. Ik heb de hoogste rechten omdat mij je liefde behoort. O, want ik weet het, ik weet het al lang, hoewel je er nog niet voor wilt uitkomen; dat je jezelf even hard plaagt als mij. En waarom! Om hem te sparen. Als hij het nu waard was, zóóveel opoffering, dan zweeg ik nog, hoewel met bloedend hart. Maar nu... Wéét je wel, dat die man, dien jij zoo absoluut vertrouwt...”

„Nee Henk. Toe, verlaag jezelf niet! Géén lasteren! Géén kwaad van hem!”

„Maar ik heb het al zoo lang verzwegen. Niet om hem, maar om jou, om je het verdriet te besparen, maar nu, nu is het toch beter dat je het weet. Lasteren doe ik niet, dat weet je wel lieveling,” en zijn hartstochtelijke oogen boorden weer in de hare. „Je zult de waarheid van mijn woorden zelf kunnen nagaan.” — Toen zweeg hij voorzichtig.

VAN HET OOSTENRIJSCHES LEGER.

Een typisch-interessante foto van een Oostenrijkschen ossenwagen, die een noodbrug over de Save passeert.

„Welnu?” en vragend blikte ze naar hem op, terwijl ze bijna een gevoel had, of ze haar eer verkocht, door toe te laten dat men haar verloofde belasterde in zijn afwezigheid.

„Wel, hij loopt óók met 'n ander!” gooide Henk toen op eens bruusk er uit.

Driftig trok zij zich van hem los. „Je liegt.”

„Ik wou voor jou, dat het niet waar was,” teemde hij, „maar ik weet het helaas maar al te zeker. Arme meid! Heusch, die vent is je achting en liefde niet waard.”

Wil voelde heel duidelijk, dat ze hem moest verbieden zóó door te gaan. Maar aandachtig luisterde ze juist of er niet méér zou komen.

En langzaam als om ieder woord zijn volge gewicht te geven, vervolgde hij: „Het is er een, die ook op het telegraafkantoor is, daar. Ze staat bekend als een eerste coquette, dus heelemaal onschuldig kan het niet zijn. Hij gaat altijd met haar mee, als ze gelijke diensturen hebben, en 's avonds worden ze ook vaak samen gezien. Je kunt het vragen aan wien je wilt in de stad. Of ga er zelf maar 's heen, dan kun je zelf opletten...”

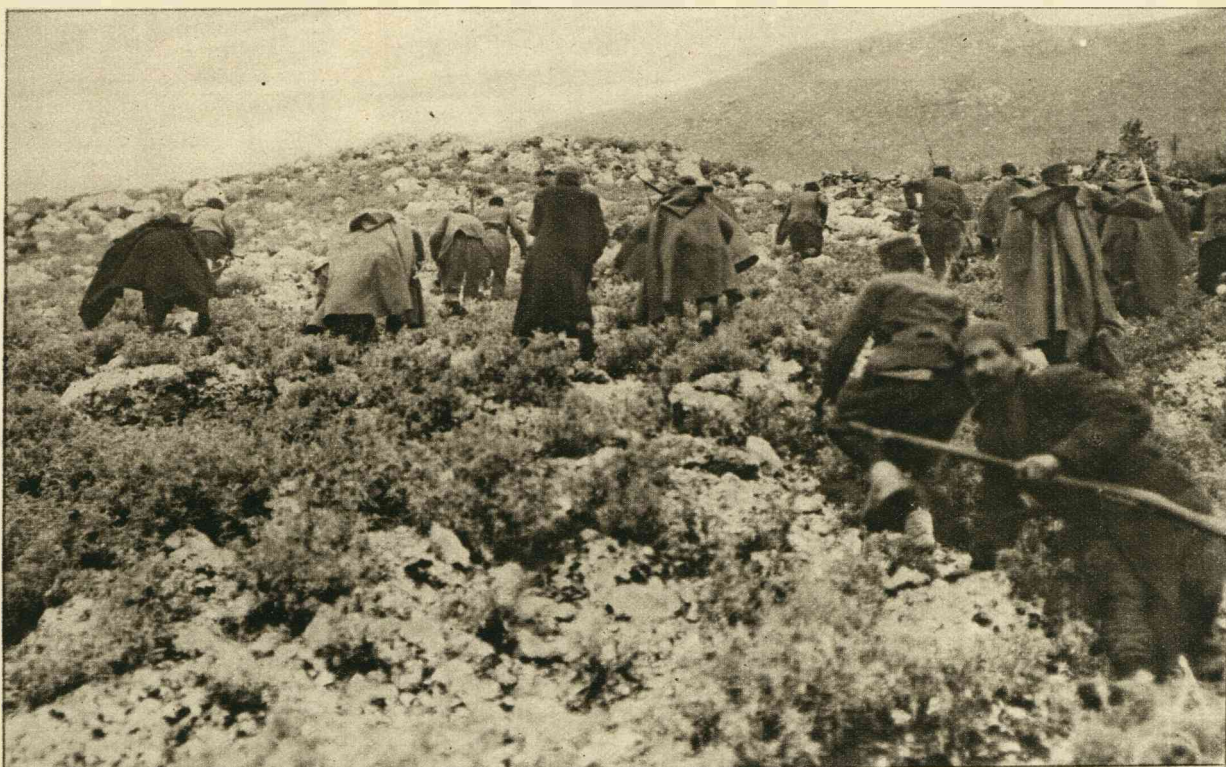
„Dank je,” zei ze stug. „Spionage is niets voor mij en bovendien, ik geloof je toch niet. Ik ga nu met de tram naar huis en wil er geen woord meer over hooren...”

Het was een prachtige, heldere dag. Willy had haar aanstaande van den trein gehaald, en na een prettige, lange wandeling kwamen ze thuis zonder dat zij den moed had gehad, te spreken over het kwade gerucht, dat haar ter oore was gekomen, hoewel zij al den tijd dat ze arm in arm naast hem liep, luisterend naar zijn kalme rustige stem, had moeten denken aan het andere meisje, dat op andere dagen in de groote stad bezig was, Jo's hart van haar af te trekken. Willy moest zichzelf bekennen dat de woorden van Henk niet geheel zonder uitwerking waren gebleven: haar vertrouwen in Jo was geschokt.

„Jo,” vroeg ze, toen zij binnen waren. „Je zei de vorige maal dat je toen binnenkort nog eens een dag in de week kon komen...”

„Ja, en toen was ik verhinderd. Heb ik je dat niet geschreven dan?”

„Welnee. Waardóór verhinderd?”

EEN STORMAANVAL DER MONTENEGRIJNEN.

De aangevangen en weder afgebroken onderhandelingen tusschen Oostenrijk en Montenegro, hebben weer eens bij vernieuwing de aandacht gevestigd op dezen kleinsten bondgenoot der Geallieerden. Dat de Montenegrijnen niet van plan zijn zich op gena over te geven, maar wenschen voort te strijden tot het bittere eind, is begrijpelijk voor ieder die weet, hoe fier en trotsch dit zelfbewuste, zijn-vrijheid-lievende volk is. — Onze foto geeft een afdeling Montenegrijnen bij een stormaanval op de Oostenrijksche loopgraven.

„Ik weet niet goed meer. Dienst, en nog meer. Alles kwam juist bij elkaar. A propos zeg (je wil van het onderwerp af, dacht Wil met jaloersche achterdocht), dat moet ik je toch eens zeggen, ik geloof, dat je een valsche vriendin hebt.” — „Waarom?” — „Och, ik zeg het maar, om je te waarschuwen. Er is er een, die kwaad van je spreekt. Heel toevallig hoorde ik het. — Wees dus niet te goed van vertrouwen. Dat is 't eenige.”

„Neen Jo, nu je begonnen bent, moet je méér vertellen. Je weet best wát er gezegd is, en door wie.”

„Nee, wie het is, weet ik niet, en wát er is... och, niet de moeite waard. Wil.” — „Maar als ik het nu weten wil?”

„Zeg ik het toch liever niet. Je zoudt dan kunnen denken, dat ik er iets van geloof, en dat doe ik niet, dus...”

Wil begreep het al half, en dacht dadelijk aan Henk, maar Jo deed of hij haar schuldig blozend gezicht niet zag.

Toen stak ze haar arm door den zijne, en terwijl ze hem meetroonde naar den tuin, nam ze zich voor, nu open kaart te spelen.

Achter in den tuin in 't priëel gekomen, zei ze lief: „Jo, toe, zeg me alles, dat is beter, heusch. Want ik heb misschien en — ik heb ook van jou wat gehoord!”

„O ja, dat begrijp ik. Dat was ik al van plan je te vertellen. Van Dien Snijders zeker? 'k Zal je wel 's zeggen, hoe dat in elkaar zit, maar we hadden het vanmiddag veel te gezellig voor zulke vervelende dingen, hè?” En op luchtige vertelwijze ging hij verder: „'t Is 'n meisje van 't postkantoor,

UIT DE GLORIEDAGEN VAN
EEN VEELBEWOGEN VORSTENLEVEN.

Koning Nikita van Montenegro en de kroonprins van Servië worden door het leger begroet.

nogal vrij. Ze heeft vriendschap aangeknoopt met onze Riek en komt nog al eens 's avonds. Als het dan laat wordt, en ik ben thuis, wordt mij natuurlijk gevraagd haar weg te brengen, en dat dat nog al dikwijls is, kan ik niet helpen.”

„Hoe ziet ze er uit?”

„k Weet niet goed. Nooit zoo erg op gelet. Donker en nogal knap. Brutaal ook. — Niet zoo lief als jij in elk geval.”

„Is ze leuk?”

„Geestig bedoel je? Ja dat wel. Verbazend amusant soms. Je zal wel kennis maken, als je weer eens komt.”

„Dank je. Niets verlangend naar!” — Hij lachte plagend. Met zijn hand onder haar kin, trok hij haar blonde kopje wat op. „Jaloersch Wil? Zeg, jij jaloersch? Je weet wel: er bestaat er maar een voor mij, en dat ben jij!”

„Maar je vindt haar toch amusant!”

„Maar Wil toch! Ik begrijp je gedrag niet. Heb je je voorgenomen me boos te maken? — Als ik je nou zeg, dat niemand me gaat boven jou, dat ik van niemand anders houden kan dan van jou alleen. Wat wil je dan? Ik kan haar niet meer op een afstand houden, of ik moet bepaald lomp zijn. Maar natuurlijk, als je dat van me wil, zal ik het doen. Ik wil niet door haar oneenigheid met jou krijgen.”

„Nee,” zei ze „nee, ik ben dwaas Jo, je bent ook vrij om te doen wat je wilt hoor,” en toen zij zijn vragenden blik van niet begrijpen zag, vervolgde ze haastig: „Zeg nou, wat ze je van mij verteld hebben.”

„Nu, ook zooiets!”

„Wie vertelde het je?”

(Zie vervolg op pag. 6)

Nog een serie foto's van den grooten Watersnood

In de omgeving van Amersfoort.

Gezicht op de doorbraak van den dijk nabij Amersfoort, waardoor geheel Hoogland en omgeving is onder water gezet.

De watersnood te Anna Paulowna.

De overstroomde Anna-Paulownapolder. Midden op de foto eenige stuks verdronken vee.

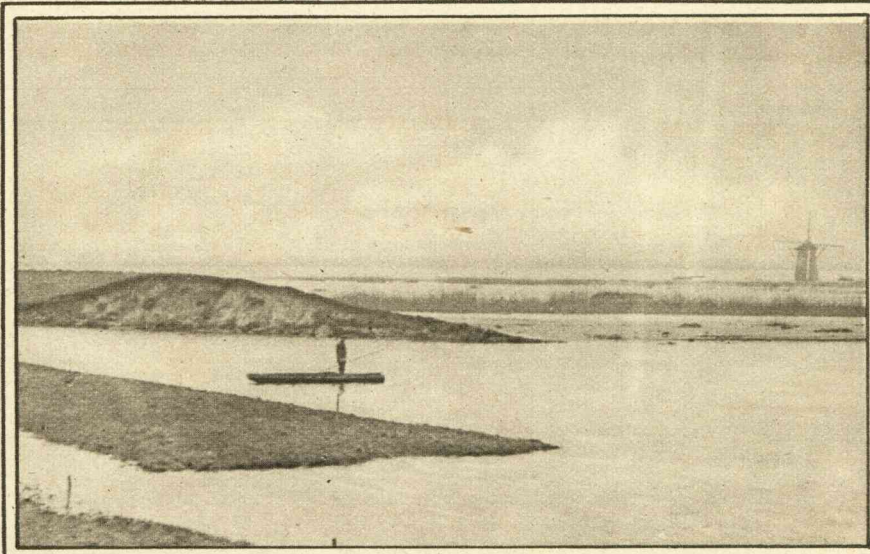
De watersnood te Anna Paulowna.

Gezicht op het overstroomde Oostelijk gedeelte van Anna Paulowna, bij de tramhalte „de drie molens”. De foto werd genomen vanaf den korenmolen „De Hoop”.

De overstroming nabij Harderwijk.

Hoe de straatweg langs den zee kant er uitziet, nu het water gezakt is.

Hoogwater rond Hoge Zwaluwe [N.Br.]

De doorbraak van den dijk te Hoge Zwaluwe.

Hij zag, dat zij zou doorgaan met vragen, tot hij niets meer wist, en zei daarom: „Wel, ik heb twee anonieme brieven gekregen. Nu, je mag ze wel lezen ook, misschien kèn jij het schrift wel.”

Hij nam ze uit zijn portefeuille en reikte ze aan haar over. „Dit is de eerste, kreeg ik een maand geleden ongeveer.” „En waarom vertelde je het mij den vorigen keer dan niet?”

„Wel, zooals ik je al zei: ik vond het de moeite niet, omdat ik het toch niet geloofde, dat jij alle middagen met een heer zou loopen wandelen. Te gek om los te loopen. — Want hoe zou je je dan 's Zondags tegenover mij hebben kunnen goedhouden, daar ben je toch te eerlijk voor. — En zeg, nu kun je ook wel weten, waarom ik dien Woensdag niet kwam. Er stond n. l. in den tweeden brief, ik moest maar eens een dag in de week overkomen, dan zou ik zelf wel zien. Nou, ik wilde niet, dat iemand, welk mispunt dan ook, zou kunnen denken dat ik geloof kon slaan aan kletspraatjes over jou, en daarom alleen ben ik weggebleven.”

Wil schaamde zich diep; met hoogrood gelaat en neergeslagen oogen, had ze hem aangehoord, 't gezicht wat afgewend, alsof ze naar buiten staarde. Jo deed, of hij haar zenuwachtigheid niet opmerkte. „Hier, lees ze zelf maar,” en zich omkeerend liep hij fluitend het priëel uit, en langzaam den tuin in. Hij voelde zijn knieën knikken, en zijn handen beefden. „Nu komt het er op aan,” dacht hij; „nu is het winnen of verliezen.” Hij had alles al lang begrepen, óók wie de schrijver van de brieven was, maar hij begreep óók, dat er alles van afhing, zich onwetend te houden. Want gewillig zou hij haar niet kunnen opgeven. Liever strijden tot het laatst, hoè zijn trots zich daar ook tegen verzetten zou. „Als het nog een nobele kerel was geweest,” dacht hij bitter, „maar zóó een,” — en dan vond hij weer, dat zijn kans toch niet zoo slecht stond. Alléén, hij moest zich niet bevreesd of streng toonen, maar kalm, en overtuigd van haar trouw. Dan zou haar hart haar den rechten weg wijzen.

In angstig wachten, de minuten tellende, liep hij den tuin rond, vermeed het huis, vermeed vooral ook het priëel. Een kwartier lang kon hij zich beheerschen, toen vond hij het genoeg en trad weer bij haar binnen.

Toen Wil de brieven zag, voelde ze als bij ingeving dat Henk ze geschreven had. Waaraan zij 't precies zag, wist ze niet. Het schrift was verdraaid, maar hij had een damesachtige schrijfhand en aan enkele kleine bijzonderheden, meende zij het ook wel te herkennen, maar het was voornamelijk de stijl, die haar overtuigde van haar vermoeden. „U hoeft mij niet te gelooven, ga zelf maar eens op een middag in de week langs —” ja, dat is echt iets voor hem, dacht Wil, en het was alsof zij nu pas zag, wat een bedrieglijk karakter hij eigenlijk had. Honderden kleinigheden die zij vroeger had opgemerkt, maar waar zij niet over nagedacht had, verschenen haar nu plotseling in het ware licht. Dat hij zich verbeeld had, van haar te houden (ze geloofde al niet meer dat hij het ooit werkelijk had gedaan) was nog daaraan toe, maar hij had haar tegen haar wil opgezocht en nageloopt, telkens weer, hoewel zij hem in 't begin duidelijk haar antipathie toonde, en toen ten slotte getracht haar wantrouwen jegens Jo in te boezemen. Vol schaamte moest zij zich bekennen, dat het hem feitelijk was gelukt. Wat had zij zich toch door hem laten ompraten. Ten slotte was ze bijna gaan gelooven dat ze hem, een valschaard, liefhebben kon. En nu: Hoe gemeen, haar aan de kaak te stellen door dat alles, aangedikt en verergerd, aan haar verloofde te gaan schrijven.

Hoe gelukkig, dacht Wil, dat Jo zoo anders was dan zij. Ze schaamde zich diep als ze dacht aan zijn vaste vrouwen in haar, terwijl de schijn zoo tegen haar was. En niet slechts de schijn, maar de werkelijkheid. Als hij alles eens wist, dacht ze angstig, zou hij, die voor zichzelf zulke strenge begrippen van recht en trouw had, haar dan wel kunnen vergeven?

O, als hij slechts zei: Kies tusschen ons, zooals haar deze week door den ander gevraagd was, dan zou ze niet meer hoeven te zeggen: ik weet het niet. — Ze wist nu heel goed, aan wien ze zich toevertrouwen durfde, voor heel een leven.

Maar — ze rilde bij de gedachte — hij kon haar wel van zich stooten, als zij de waarheid vertelde, zeggen: ik wil geen halve liefde en laat je vrij en hoe zou ze hem dan kunnen bewijzen, dat haar hart hem toebehoorde, als hij haar niet meer gelooven wou?

Dan dacht ze weer aan de andere vrouw. Zoo amusant! had hij gezegd. Kon het niet, zij wist toch ook niet alles, dat dat dieper zat, dan hij haar wilde bekennen? Ze haatte zichzelf bijna om dat wantrouwen, maar ze kon niet die gedachte kwijt worden, en voelde zich dan zooveel minder dan Jo, die, al zonder haar verantwoording te hooren, haar vrijspak.

Waarom was hij nu weggegaan? Om haar te sparen, om haar gelegenheid te geven tot zichzelf te komen en zich

op verdediging voor te bereiden. En wat zou ze zich verdedigen, zeggen: „Jo, het zijn allemaal leugens?” Maar dat zou ze immers niet kunnen, als ze hem in de klare grijze oogen zag, neen, véél beter zou het zijn, alles te bekenen en zich dan aan zijn genade over te geven. Zou ze dat wel durven?

Zooals hij door den tuin had geloopt, de handen op den rug, de krachtige kop een weinig voorovergebogen, ernstig-peinzend de wijd-open oogen, kwam hij bij haar binnen. Zijn zwijgen was een vraag om opheldering, een smeeken om vertrouwen. Al Wil's overwegingen hielden eensklaps op toen ze hem zoo zag; ze had niets meer te beslissen, niets meer zich voor te nemen, ze dacht alléén nog, dat ze hem zoo mooi vond, zoo echt manlijk. Ze begreep niet meer, dat ze het fijne, maar nietszeggende gezicht van Henk een oogenblik mooier had kunnen vinden.

Jo kwam naast haar staan. Met zijn arm over haar schouder keek hij mee in den brief, dien ze nog altoos in de hand hield.

„Flauw hé!” begon hij. „'t Heeft je toch niet van streek gemaakt, kindje?”

„Jo,” antwoordde ze, zonder hem te durven aanzien, „heb je geen oogenblik gedacht, dat er wel eens iets van waar kon zijn, twijfelde je geen oogenblik?”

„Welnee. Ik wil niet twijfelen aan jou, ik vertrouw je vol-

maar als je later alleen nog eens alles overdenkt zul je dan niet boos op mij worden, en als de andere.”

„Stil nu Wil, geen woord meer over haar. Ik zal nooit meer met haar meegaan als 't je hindert.”

„Och, ik wilde je juist iets anders voorstellen. Ik kan me nu eenmaal niet begrijpen dat jij, na alles wat je weet, nog van me houden kunt.”

„Wel,” lachte hij, „je hebt toch immers nog jezelfde heerlijke blauwe oogen en jezelfde krulhaar, je bent nog heelmaal de oude voor me, hoor.”

„Maar ik wou zoo graag dat je ook een kans had, jezelf te beproeven. Als je nu nog een poosje doorging en zoo vaak het voorkomt haar gezelschap geniet. . . . Vraag jezelf dan ten slotte af, of je heusch van mij méér houdt. En dan moet je 't me eerlijk zeggen, bijv. over vier weken, en dan zal 'k pas gerust zijn, dan weten wij beiden pas.”

„Maar Wil toch — wat een onzin! Ik weet het al lang!”

„Niet zóó zeker! Vroeger dacht ik ook, dat voor mij niemand bestaan kon dan jij, en toen de verleiding kwam. . . . Daarna kèn je jezelf pas. En zij — ze is misschien beter dan ik, misschien is haar liefde sterker dan de mijne is gebleken te zijn, en Jo, ik gun je zoo graag het allerbeste!”

„Het allerbeste, dat ben jij!”

„Dat weet je niet. Je zegt het, omdat je geen anderen goed kent.”

„Nu, ik zie wel, je wilt persé een marte-laarschap. Moet dat nou je zelfbepaalde straf soms zijn? En ik moet dat meisje trachten te leeren kennen — tusschen haakjes, dat gaat gauw genoeg, want het is geen „stil water met een diepen grond” — en dan moet ik kiezen tusschen haar en jou — hé?” Hij spotte 'n beetje met haar en bedoelde een luchtig plagerijtje, maar schrok van de uitwerking, toen hij zei: „en als de schaal nu 's oversloeg naar haar, zou je geen spijt hebben. Wil?”

„Zie je wel,” kwam ze heftig. „Zie je wel, dat je ook twijfelt aan jezelf, dat ik gelijk heb gehad.”

Hij trok haar hoofd naar zich toe. „Een kus, Wil, dan is alle twijfel over.” Maar zacht weerde zij hem af.

„Nee Jo, dat niet. Het is me, of het niet eerlijk tegenover haar is, als ik dit voor heb. Dan staan de kansen niet gelijk.”

Nu werd hij werkelijk kwaad, en niet de minste moeite doende, om zijn boosheid te verbergen, zei hij hard, met driftig voetverzetten: „'t Wordt hoe langer hoe mooier! Zou je maar niet liever ons engagement even verbreken voor die 4 weken, of vind je een heel jaar soms niet beter, dan heb ik twaalf maal zooveel kans. Of neem desnoods twaalf verschillende — achtereenvolgende dan —” Snijdend-sarcastisch was zijn toon, en met 'n ijzige strengheid, die haar deed sidderen ging hij verder: „Maar bedenken, aan alles komt een eind, óók aan mijn geduld tegenover jouw grillen!”

Wil had hem eerst verschrikt aangezien, toen wendde ze langzaam het hoofd af en eindelijk zag hij haar met verdachte bewegingen naar 'n zakdoek grijpen. „Ja, natuurlijk, nou komen de waterlanders,” dacht hij, nog wrevelig. Dan, opeens weer verteederd, bukte hij zich, om haar in 't gezicht te zien, maar met een heftige beweging draaide ze zich weer naar hem toe en, het gezicht met de handen bedekkend, de armen op zijn schouders, huilde ze als een kind.

„Jo, lieve Jo, willen we elkaar dan nooit meer begrijpen?”

Innig hielden zijn armen haar omvat en terwijl hij zijn hoofd tegen het hare legde, antwoordde hij met innige overtuiging:

„Nu begrijpen we elkaar.”

EEN OUD-VOORBURGSCHE MONUMENT, DAT VERDWIJNEN GAAT.

De bekende korenmolen bij den Achterweg te Voorburg (Z.-H.), die de aantrekkelijkheid der omgeving niet weinig verhoogde doordien hij steeds in goeden staat werd onderhouden, is na eenige jaren van rust, thans bestemd om te worden afgebroken, daar het terrein als bouwgrond zal worden verkocht. (foto Van Tol.)

komen.” — „En als ik je nu zei, dat — dat het wel waar is?”

„Dan — nou dan zou ik blij zijn, dat het achter den rug was en, dankbaar dat je door ervaring geleerd had, gelooven dat het zich nooit meer herhalen zou.”

„Anders niet? Zou je niet jaloersch zijn?”

„Ik? Nee kind, nee, jaloersch kan ik op niemand zijn. Je weet, als je van mij af wou,” — zijn stem trilde hoorbaar — „dan had je maar 'n paar woorden te zeggen, en je was vrij. Zoolang je dat niet doet, zal ik blijven gelooven, wat ik altijd door gevoeld heb, dat wij bij elkaar behooren.”

Toen was Wil overwonnen. En met bevende stem ging ze vertellen, van 't begin af toen ze nog zoo'n tegenzin had gehad in Henk Meyboom, tot het eind, zijn vraag: Wie van ons beiden? en toen zij kwam aan haar antwoord: ik wéét het niet, toen, alsof daar iemand was die haar wilde weghalen, nam hij haar in zijn armen en vroeg, met 'n stem, heesch van aandoening: „Weet je het nu, Wil, weet je het nu wel?”

Ze antwoordde niet dadelijk, en zwijgend wachtte hij.

„Ik durf het niet zeggen Jo, ik heb geen recht meer.”

„Dat heb je wel. Zoolang je van me houdt, heb je recht op me, omdat ik alléén jou heb liefgehad en ooit zal liefhebben. Weet je 't nu Wil?”

„Hem niet,” antwoordde ze. „Henk niet.”

En ze vertelde dat hij het was geweest die de brieven stuurde, en die haar van Jo's omgang met Dien Snijders had verteld. „En Jo,” eindigde ze, „je hart is goed, je vergeeft mij nu.

EENZAAM

DOOR CISSY VAN MARXVELDT

et was echt herfstweer. De Octoberstormen joegen de bladeren der boomen dwarrelend neer en gierden langs de huizen. — Rie van Dalen zat in haar kale pensionkamer dicht bij de kachel en tòch rilde ze. De kachel wilde niet trekken en het was zoo koud! De pendule, die altijd van den slag was, tikte vijf schorre slagen af. Het was zeven uur. — „Nog drie uur, voor ik met fatsoen naar bed kan gaan,” dacht Rie. En wèér rilde ze. Ze voelde al de sombere gedachten weer aankomen, ze wist, dat ze er wèér niet aan zou kunnen ontkomen, hoe ze zich er ook tegen verzette. En ze wilde niet denken, ze wilde het niet.

Haar hospita tikte aan de deur, en bracht de thee binnen. Het was een stuursch mensch, dat weinig sprak, waar Rie aan een kant blij om was; ze hield niet van ellenlange redevoeeringen van hospita's. Maar nu begon ze zelf: „Wat waait het toch vreeselijk hè juffrouw?” — De hospita ging er evenwel niet op in, beaamde kort, dat het vreeselijk

KERKELIJKE KUNST.

Nevenstaande afbeeldingen stellen voor een stel Altaarvleugels, afkomstig uit het Begijnhof te Amsterdam, tentoongesteld in 't antiekiteitenmagazijn van François van Waegeningh, Noordeinde te 's-Gravenhage.

leelijk, wat ben ik toch monsterachtig leelijk." Dat was altijd het groote verdriet van haar leven geweest, dat ze zoo leelijk was met haar doffe, sprieterige, blonde haar, fletse grijze oogen, groote vooruitstaande tanden, en lang bleek, puisterig gezicht. Wat had ze gehuild, omdat ze nu niets, letterlijk niets aantrekkelijks bezat. Ze was onhandig, linksch, verlegen, maar het was het steeds weten, dat ze zoo leelijk was, wat haar onhandigen verlegen maakte. Met haar mantel aan ging ze weer bij de tafel zitten en steunde haar hoofd in haar handen. Ze beet zich op de lippen, omdat ze niet huilen wilde, en ze dwong zich om te denken aan het concert, waar ze volgende week heen zou gaan, maar monotoon zong het in haar hoofd: „Wat ben ik toch leelijk, leelijk, leelijk." — Opeens stond ze op, ze trachtte zich

woei, en schoof de kamer uit, als altijd de deur in een kier latende staan. „Kan ze nu nooit die deur dichtdoen?" heftigde Rie. „'t Is hier al zoo koud." — En toen bedacht ze, dat ze nog over de kachel had willen spreken, dat die niet trekken wou. Maar nu was het mensch weg, en ze had ook geen zin haar weer terug te roepen. Lusteloos ging ze naar de tafel en schonk zich een kopje thee in. Toen ging ze maar weer dicht bij de kachel zitten, en onwillekeurig keek ze rond in de kamer, waar ze nu al ruim een jaar woonde. Ze had geprobeerd er eenige gezelligheid aan te geven, had wat gekleurde doeken met punaises tegen den muur geprikt, die echter mal deden tegen het schreeuwende behangsel. — Rie wist wel, dat ze niet veel smaak had. Anders had ze toch misschien nog wel een gezellig nestje kunnen maken. Maar de kamer was ook zoo melancholiek-leelijk met het roode karpert en als schril contrast het hegroene tafelleed. En dan de schilderijen! Enfin... zoo waren er honderden kamers in Amsterdam, en Rie bedacht, dat hier tenminste het eten goed was. „En dat is toch maar het voornaamste", sprak ze in zichzelf haar schoon-zuster na.

Kouwelijk vooroverzittend, dronk ze haar thee. Toen bracht ze haar leeg kopje naar het theeblad, en keek meteen, het gordijn opzij schuivend, uit in de stille Helmersstraat, waar ze woonde. En opeens bedacht ze, dat ze eigenlijk wel een flink eind kon gaan wandelen. Het woei wel erg maar de wind zou haar oprisschen misschien. Ja, ze zou maar uitgaan. Den heelen avond thuis zitten, — o nee, dat kon ze ook niet.

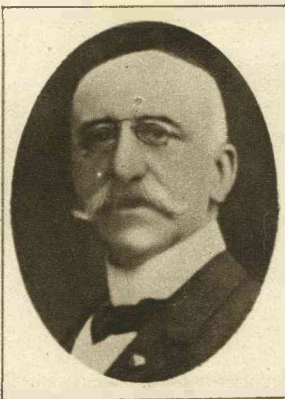
Ze trok haar wintermantel, nog van verleden jaar, aan, en zette voor den spiegel haar hoed op. In gedachten stak ze de spelden door den bol, en zonder iets te zien, staarde ze voor zich uit. Maar plotseling haar gezicht vooroverbuijgend, dicht voor den spiegel, bekeek ze zichzelf aandachtig. En dan zei ze hardop-wanhopig: „God, wat ben ik

zoo recht mogelijk op te richten, want ze liep wat krom, door het dag in, dag uit, gebogen zitten over de schrijfmachine. — Ze draaide het licht uit, en liep haastig, als om te ontkomen aan een wanhoop, die ze voelde, dat zich van haar meester ging maken, de drie trappen af.

Beneden op straat, sloeg de wind haar in het gezicht.

MR. F. A. v. ENGEN. †

J. B. A. SILVERGIETER HOOGSTAD. †

Te Utrecht is in den ouderdom van 41 jaar na een langdurige ziekte overleden de heer Mr. F. A. VAN ENGEN, wethouder van sociale aangelegenheden. — Op 67-jarigen leeftijd is te 's-Gravenhage overleden de heer J. B. A. SILVERGIETER HOOGSTAD, gep. hoofdinspecteur der Staats-spoorwegen. De heer Silvergieter Hoogstad was ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Ze stak haar hoed steviger vast, en haalde diep adem. Eerst de stad maar eens in, ze wilde menschen zien, en licht en winkels. Ze moest drukte en leven en beweging om zich heen voelen. Vlug liep ze voort, maar toen in een schittering van licht de Leidschestraat voor haar lag, voelde ze opeens een tegenzin die lichte straat in te gaan, en toegevend

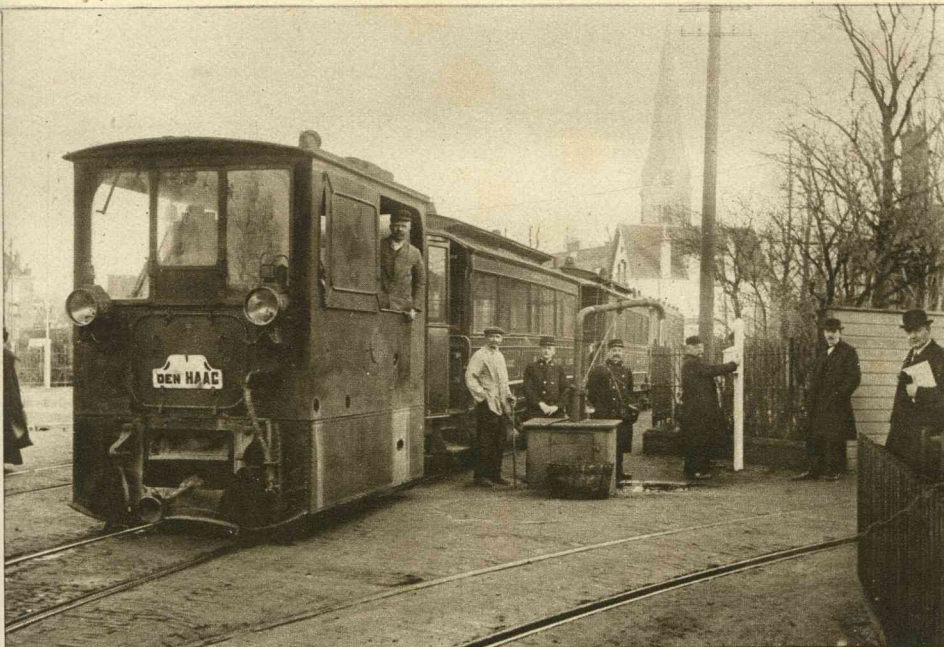
aan die plotselinge opwelling, keerde ze zich om, haar hoed met beide handen vasthoudend voor den wind, die op den hoek van Weteringschans en Leidscheplein nog feller scheen te gieren. —

Als een verlossing schoot haar te binnen, dat ze wel naar het Vondelpark kon gaan, en ze bedacht toch even met een glimlachje, hoe ze dat op kantoor idioot, bespottelijk, krankzinnig zouden noemen, als ze wisten, dat zij op dien donkeren Octoberavond door het Vondelpark ging dwalen. — Energiek worstelde ze tegen den wind in, en het was, als voelde ze zich verlicht, toen ze het groote hek van het Vondelpark binnenging, en voor haar zag liggen het park, donker, somber, en toch vol leven met de heen en weer zwiepende boomtoppen, de vallende, ritselende bladeren, en den heftigen, gierend, huilenden wind. Het was, als voelde ze haar melancholieke, bittere stemming verdwijnen, terwijl een kracht in haar scheen te groeien, die haar deed vechten tegen den wind, die haar moedig zou doen strijden tegen het leven, en tegen het wreede spook... melancholie. —

Zoo stapte ze door. Van uit een laan naderden voetstapen; Rie hoorde het ritselend wegschoppen van gevallen bladeren. Even voelde ze zich toch angstig en haastiger liep ze op een lantaarn af, die, eenzaam in het park, in den donkeren avond een spookachtig licht verspreidde. Daar zag ze, dat het twee opgeschoten jongens waren, die nieuwsgierig naar haar kijkend, haar passeerden. Toen hoorde ze op eens bruusk-wreed den eenen jongen zeggen:

„Jé, wat een mormel", en plots voelde ze weer de misère van haar leven groter dan ooit, voelde ze de oude melancholie haar omstrikken, en wist ze, dat er nu geen ontkomen meer aan zou zijn.

Op een bank ging ze zitten, diep weggedoken in den kraag van haar mantel, in haar namelooze ellende de kou niet voelend. En ze bedacht, hoe ze morgen weer om kwart over acht naar kantoor zou gaan, na een haastig ontbijt in een

EEN NIEUW BEVEILIGINGSTELSEL.

Naar aanleiding van de binnen korten tijd plaats gehad hebbende tramongelukken onder Voorburg, is door de directie der tramwegmaatschappij een beveiligingsstelsel ingevoerd, waardoor alle twijfel wordt opgeheven of een enkel spoor al of niet veilig is. Het systeem werkt op de volgende wijze: moet een tram een enkel spoor inrijden, dan moet de conducteur een penning halen uit het bij het begin van de baan geplaatste kastje. Is de penning niet aanwezig, dan mag niet worden verder gereden. Bij het verlaten van het enkel spoor, wordt de penning weer in het kastje geplaatst. Zoolang die penning daarin niet aanwezig is mag de van de andere zijde komende tram zich niet op 'tenkelsporig baanvak begeven.

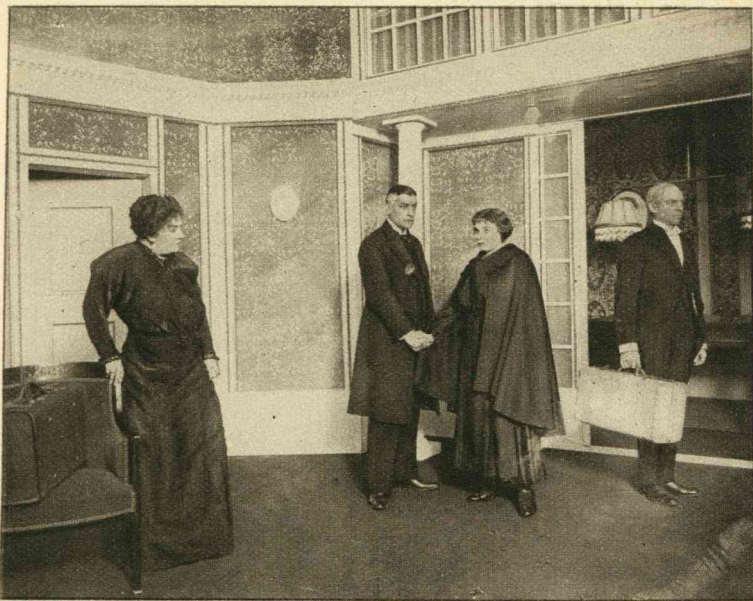
(foto Van Tol.)

OM DE BRONZEN H.A.V. MEDAILLE.

De „H.A.V." (Haagsche Athletiek Vereniging) heeft het besluit genomen, het jaar 1916 met een mooie serie trainingsmarschen aan te vangen. De eerste tocht van deze serie had Zondag 16 Januari plaats om de officiële bronzen H.A.V.-medaille. De marsch ging — met en zonder snelwandelen, over een afstand van 35 K.M. — over Den Haag, Voorburg, Voorschoten, de Vink, Het Schouw, Valkenburg via Wassenaar naar Den Haag terug. 's Morgens om negen uur werd aan „Overbosch" door een 160 deelnemers in groepen gestart. De tocht was voor H.A.V. een schitterend succes.

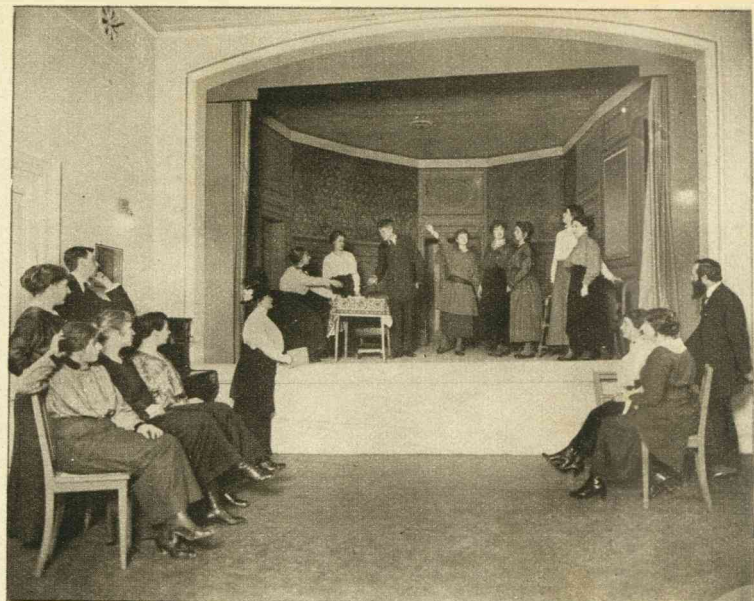
(foto Hijmans.)

MEVROUW HEYERMANS' „ROMAN, 2e DEEL”. (V.F.B.)
Het tweede bedrijf van Mevrouw Heyermans' toneelspel „Roman, 2e deel”, dat een dezer dagen met groot succes is opgevoerd in het Grand Theater te A'dam. „Roman, 2e deel” is het werk van de echtgenoot van den bekenden tooneelschrijver Herman Heyermans.

MEVROUW HEYERMANS' „ROMAN, 2e DEEL”
Mevrouw Heyermans temidden van de haar aangeboden bloemen. (V.F.B.)

DE TOONEELSCHOOL TE AMSTERDAM.
Een interessante kiek in de geheel gerestaureerde tooneelschool te Amsterdam, genomen tijdens de lessen van mevrouw Theo Mann. Geheel rechts op de foto de heer Balthazar Verhagen, directeur der tooneelschool. (V.F.B.)

slecht verwarmde kamer. Hoe ze dan weer op haar oude plaatsje, waar ze nu al vijf jaar gezeten had, zou gaan zitten en brieven typen tot half een. Dan gingen ze koffiedrinken op kantoor, o, hoe haatte ze dat groote, holle, kille kantoorlocaal, en hoe gruwelijk vond ze het, daar met de anderen haar boterham te eten. Ze zat altijd alleen in haar hoekje, ze sloot zich niet aan bij de anderen, en ze wist, dat de jongere meisjes haar minachtend „de oud-gediende” noemden. Ze was er al vijf jaar. Volgend jaar werd ze negenentwintig. Ze was er gekomen toen ze driëntwintig was, op een salaris van f 25 in de maand. Nu verdiende ze f 55 en daar kon ze, als ze zuinig was, altijd, altijd zuinig was, van rondkomen. En daarom was ze gedwongen op dat kantoor te blijven, omdat ze daar nu ingewerkt was, en juist, omdat ze een „oud-gediende” was f 55 verdiende. Had ze maar kunnen studeeren, maar ook dat had ze niet gekund. Met moeite had ze een stenografie-diploma gehaald, en met heel veel moeite had ze nog talen bijgewerkt. Maar ze was altijd dom geweest.

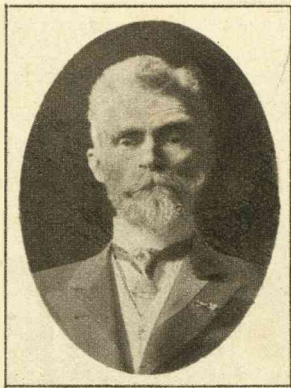
Haar tanden klapperden tegen elkaar, en toch kon ze niet weggaan. Want ze voelde, hoe het verdriet haar overmeesterde, en hier zou ze kunnen snikken, huilen, schreeuwen desnoods, terwijl ze zich thuis toch altijd moest beheerschen, thuis... Rie lachte opeens minachtend-schel, thuis... had ze ooit een prettig thuis gehad? Vader stierf toen ze tien jaar was, en ze bleef bij haar ziekelijke moeder, tot die twee jaar geleden ook gestorven was. Toen was het kamerleven voor haar begonnen, en omdat ze eerst niet veel betalen kon, had ze alle misères meegemaakt. Nu was dat wel beter geworden, maar een thuis?...

Alsof ze haar dagelijksch leven als een film zich af zag wikkelen, zoó pijnlijk-duidelijk keerden haar gedachten tot kantoor terug. Hoe ze na de koffie maar weer ging typen, tot zes uur. En dan langzaam haar papieren wegborg, langzaam de kast over haar machine zette, opdat de andere meisjes toch maar weg zouden zijn, als zij in de gang kwam haar kleeven halen. Want eens had een brutaal nest, een knap jong ding, spottend gezegd, toen zij probeerde voor het spiegelkje te komen, om te zien, of haar hoed recht zat: „Op zij kinderen, op zij, juffrouw van Dalen moet den spiegel alleen hebben.” Wat hadden die woorden een pijn gedaan! Nadien kwam ze pas in de gang, als de anderen weg waren. En dan liep ze alleen naar huis.

En Zondags at ze bij haar broer, die boekhouder was, en schameltjes rond kon komen, want er waren vijf kinderen. Dan ging ze er tegen koffiedrinken heen, en zat stil tusschen het lawaai van vijf ongezeglijke bengels, af en toe ziekelijk bang dat ze kinderlijk wrede opmerkingen zouden maken over haar kleeven, of houding of gezicht. Na het koffiedrinken, hielp ze haar schoonzuster afwassen, en dan gingen ze wandelen, altijd het Vondelpark door, en ze voelde haar

hoofd moe worden van de zeurige stem van haar schoon-zuster, die altijd over de kleeven en de kinderen en de huishouding sprak. En dan naar huis eten, en dan vaten wasschen en aldoor, aldoor hetzelfde.

Eens, twee jaar geleden, was er iets liefs in haar leven geweest. Toen was er op kantoor een nieuwelingetje gekomen, een aardig, blond meisje van even twintig. Ze had toen pas haar moeder verloren, en voelde haar verlies, ofschoon moeder, steeds ziekelijk, weinig voor haar geweest was, tóch intens-hevig. En soms liepen de tranen stil over haar wangen en drupten neer op de brieven, die ze schrijven moest. En eens, toen ze ze stil, tersluiks afveegde, had ze opijkend, of niemand het zag, den blik van twee lieve blauwe oogen ontmoet. 's Avonds na kantoor, toen ze naar huis ging, was

H. J. C. FUNCKE.

De hr. H. J. C. FUNCKE, hoofdcommissie bij 't Dep. v. Oorlog te 's Hage, heeft 1 jan. j.l., na den lande ruim 43 jaar te hebben gediend, 's Lands dienst verlaten. De heer Funcke is ridder in de Orde van Oranje-Nassau en oud-kapitein-kwartiermeester der voormalige schutterij te 's Hage. — 10 Januari i.l. herdacht de heer Th. PELS te 's-Hertogenbosch den dag waarop hij vóór 25 jaar de betrekking aanvaardde als secretaris van bovengenoemde gemeente. De jubilaris is Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

TH. PELS.

de nieuwe juffrouw naar haar toegekomen, en had gezegd: „Ik ben Truus Donker. Mag ik een eindje met U meelopen?”

Van dien dag af had ze een vriendin gehad; Truus was een schat voor haar geweest, en langzamerhand had haar gesloten natuur zich voor Truus geopend. Ze gingen veel samen om, en ze droomde al van een plannetje, om later met Truus samen te gaan wonen, heerlijk, knus met haar beidjes, toen Truus eens op een avond, nadat ze al een tijdje stil en afgetrokken geweest was, bij haar binnen kwam rennen en haar bonten muts in de hoogte gooiend, gesnikt en gelachen en gehuild had, dat ze verloofd was, en zoo vreëselijk, vreëselijk gelukkig was.

Dien avond had Truus opgewonden door haar geluk,

kinderlijk gezegd: „Rie, ik hoop, dat er ook eens iemand van jou zoo gaat houden. Het is zoó zalig.” Toen had ze Truus aangekeken, en gezweven. En Truus had haar gezoend en gezegd, dat Rie altijd, altijd haar vriendin zou blijven, en dat ze Wim gauw eens mee zou nemen, om hem voor te stellen en dat Wim ook vast een vriend van haar worden zou...

De illusie! Ze was Wim op het eerste gezicht antipathiek geweest, dat had ze best gemerkt, en ofschoon Truus liever en hartelijker was dan ooit, was de stemming koel en gedwongen gebleven. Nu was Truus al een half jaar getrouwd, en in het begin, als ze wist, dat Wim niét thuis was, had ze Truus 's avonds nog wel eens opgezocht. Maar als ze daar dat knusse, gezellige huishoudinkje zag, en ze zag Truus als jong vrouwtje rondlopen door de aardige huiskamer en thee schenken, en ze hoorde haar vol verrukking spreken over alle leuke, kleine huishoudelijke voorvalletjes, dan kwam ze thuis, ontmoedigd en down. En eens was ze bij Truus geweest, en was Wim, vroeger dan ze verwacht had, thuis gekomen. Ze had Truus' gezichtje zien opglanzen, en ze had zich zoó ver afgevoeld van dat groote geluk, dat ze overhaast-verlegen afscheid genomen had.

Het groote geluk! Mechanisch herhaalde Rie die drie woorden. Ze wist, dat voor haar nooit, nooit het groote geluk komen zou. Dat zij eenzaam door het leven zou gaan, alleen, altijd alleen... en toen kwamen de tranen, de pijnlijke, brandende tranen. En in dien kouden October-avond huilde ze lang, lang...

Toen ze niet meer kon huilen, veegde ze haar gezicht met haar zakdoek af, en ging haar weg terug naar huis. Ze liep ver voorover, haar schouders hoog opgetrokken. Moe, alsof ze uren geloopt had, klom ze de drie trappen op naar haar kamer, waar de deur weer in een kier stond, want de juffrouw was binnen geweest om het theeblad weg te halen. Ze stak het gaslicht op, en ging met hoed en mantel aan bij de tafel zitten, in het licht turend zonder iets te zien, en met een gedachte, die haar steeds 's avonds weer bekreep: „Als ik nu vanavond het gaskraantje eens open liet staan. Dan was het morgen voorbij...”

Ze begon zich uit te kleeden, steeds daaraan denkend. Toen liep ze in haar witte nachtjapon naar de lamp, en draaide de gaskraan dicht. „Ik durf immers tóch niet”, zei ze zacht-wanhopig. En rillend trok ze het klam-koude laken over zich heen, en lang lag ze nog met open oogen in het donker te staren.

CORRESPONDENTIE. — Den Heer J. v. A. te L. — U had goed gezien, er was werkelijk in ons bericht in Tweeletterschrift een fout geslopen. Hoewel het gewoonlijk niet aangenaam is op een fout betrupt te worden, deed ons Uw brief in geheimschrift juist genoeg, omdat daaruit de belangstelling in ons artikel blijkt. Z.

INDIANEN OP DE GRENSWACHT.

Hoe onze jongens aan de grenzen zich in hun vrije uren weten te vermaken: een vroolijk troepje, dat zich met behulp van dekens en wat stroo tot Indianen wist te metamorphoseeren.

EEN 35-K.M.-WANDELTOCHT.

Een groep deelnemers aan den op Zondag 16 Januari te Tilburg gehouden 35-K.M.-wandeltocht, die in 6 uur moest worden volbracht. Vóóráan op de foto de leiders van den tocht, het Bestuur der Vereeniging „Tilburg Vooruit”; in het midden der groep zittend de oudste deelnemer (60 jaar) en de jongste (9 jaar) welke laatste den tocht zonder mededinging in goede conditie volbracht.

No. 8 (30b)
27 JAN.
1916
AFZONDER-
LIJKE
NUMMERS
7½ CENT

Panorama

VERSCHIJNT 2 MAAL PER WEEK

A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERS MAATSCHAPPIJ - LEIDEN

ABON-
NEMENT
PER
KWARTAAL
26
NUMMERS
f 1.30

'T ZWAAR GETEISTERDE SPAKENBURG

Boven: een rij Spakenburgsche huisjes, die door wind en water enorm hebben geleden en nog steeds in het water staan. Beneden: De overblijfselen van een huisje, waartegen aanhoudend losgeslagen bollers aanbeukten.

DE OORLOG IN HET DUISTER

ROMAN VAN LUDWIG WOLFF

(Vervolg)

Het harnas van den ijzeren ridder in den hoek glinsterde alsof het louter zilver was, en het vaandel van Kolin scheen zich te bewegen wanneer het zonlicht op de oude zijde fonkelde. — De grootmoeder ging naar de laatste kist in de rij, waarop George Heinersdorff geschreven stond. Met een treurigen, hopeloozen blik staarde zij naar den geliefden naam en haar brandende oogen vulden zich met tranen. Zij stond als een moede oude vrouw bij het graf van haar kleinzoon en snikte vertwijfeld: „Zoo'n domme jongen, zoo'n domme jongen!”

waarin men elkaar trouw bleef en steunde en hielp wanneer de nood aan den man was. Een ongeschreven wet vereenigde de trapeze-kunstenaars, de circusrijders, de Japansche jongleurs, de Abessinische worstelaars, de Kaukasische danseressen, de Indische vuureters en de dames zonder onderlijf. Zij kenden geen afgunst zooals de tooneelspelers; zij roemden niet op hun successen; zij scholden niet op hun directies; zij praalden niet met hun gages, maar dronken rustig en burgerlijk bescheiden hun koffie.

Heinersdorff bestelde een cognac en vroeg aan den ouden hinkenden kellner:

„Kan je me zeggen of de directeur Süszkind hier is?”

„Hij zit daar achter in de speelkamer,” bromde de kellner.

Heinersdorff bedankte hem en gaf hem een fooi. De kellner zei vriendelijk:

„Stoort u hem nu niet, hij verliest. Wanneer u iets van hem wilt hebben, wacht u dan liever even”.

Heinersdorff volgde den kellner in de zaal en liet zich den directeur nader aanwijzen. Het was een groo-

dorff bescheiden. — „Nu, dat is een heel andere branche,” zeide de kellner met eenig medelijden.

Een stem riep:

„Adolf, betalen!”

„Ik kom,” riep de oude kellner en strompelde weg.

Heinersdorff naderde de tafel, die door kijkers omringd was. De heer Scharf uit Gaya won blijkbaar, want hij was vroolijk en tot schertsen geneigd. De directeur Süszkind vloekte onophoudelijk in alle talen der wereld. De man zonder beenderen sidderde als een konijntje. De uitbrekerskoning zette een dreigend gezicht.

Nadat Heinersdorff een poos had toegekeken, ging hij in een hoek van de speelzaal aan een tafeltje zitten en wachtte. De oude kellner kwam terug.

Heinersdorff vroeg hem:

„Hoe lang zal die partij duren?”

„Meestal tot zes uur.”

Heinersdorff zuchtte.

„Wanneer u het wenscht,” merkte de kellner op, „roep ik den directeur van zijn spel weg.”

Jan Steen. — De Kwakzalver.

Jan Steen werd te Leiden omstreeks 1626 geboren en aldaar begraven op 3 Februari 1679. Hij was leerling van Nic. Knupfer en van zijn schoonvader Jan van Goyen en werkte te Leiden, den Haag en Haarlem.

XVII.

Op een dag vond Heinersdorff de volgende advertentie in een krant:

„Flinke pianospeler gezocht, niet georganiseerd, voor een Russische cabaret-tournée. Zich aan te melden bij den directeur Süszkind, Artisten-café, Praterstrasse.”

Heinersdorff lachte. Dat was de positie die hij tevergeefs zocht sedert vier weken. De betrekking van pianospeler bij een rondreizend cabaret was het ideaalste wat hij voor zijn doel kon vinden. Men oefende daarbij een onschadelijk, onverdacht beroep uit en kwam met alle klassen van de maatschappij in aanraking.

Tegen elken prijs moest hij die positie bemachtigen. Hij informeerde naar de betekenis van de uitdrukking „niet georganiseerd” en ging vroeg in den middag naar het artiestenkoffiehuis.

Toen hij het zeer volle lokaal binnentrad, werd hij door vele oogen nieuwsgierig en vragend aangekeken, want de stamgasten die hier kwamen kenden elkaar allen goed. Vreedzaam en ingetogen zaten de artiesten uit alle landen bij elkaar en dronken hun middagkoffie. Zij vormden een kleine wereld op zichzelf

te, brutaal uitziende man met een laag voorhoofd en met een rooden, opgeborstelden knevel. Hij maakte den indruk van een stalmeester bij een klein rondtrekkend circus.

Directeur Süszkind zat met drie andere heeren aan de groene tafel en speelde bukidomino.

De kellner fluisterde:

„Die mijnheer links van den directeur is Aldo-brandini, de man zonder beenderen, die thans bij Ronacher optreedt.”

„Zoo, zoo,” zeide Heinersdorff beleefd, zijn lachen bedwingend.

„De man rechts van den directeur,” ging de kellner voort, „is de beroemde uitbrekerskoning Warender van het circus Schumann.”

„Hij ziet er meer uit als een inbrekerskoning,” schertste Heinersdorff.

De oude kellner lachte tot hij blauw werd.

„Wie is die vierde heer aan tafel?”

„Kent u dien niet?” vroeg de kellner verwonderd.

„Ik heb niet het genoegen.”

„Dat is de beroemde Scharf uit Gaya,” legde de kellner vol bewondering uit. „Dat u hem niet kent! Ik had u voor een circusrijder gehouden.”

„Neen. Ik ben kapelmeester,” antwoordde Heiners-

„Dank je, ik wacht liever.”

„Ja, dat is zeker verstandiger.”

„Wat is de directeur voor iemand?” vroeg Heinersdorff.

„Een gelukzoeker,” antwoordde de kellner op een toon of dat vanzelf sprak.

„En verder?”

„’t Laatst had hij een zomertheater in Phaleron bij Athene. Daar is hij over den kop gegaan.”

„En vroeger?”

„Vroeger had hij een damescabaret in Gyekenyes. Ik kan mij voorstellen wat dat voor een soort van cabaret moet geweest zijn!”

Die directeur Süszkind had geen goede reputatie, dat stond vast.

Tegen vijf uur ontstond aan de speeltafel een groote twist. De uitbrekerskoning had een aantal dominosteenen in zijn hand genomen en die den heer Scharf uit Gaya naar het hoofd geworpen. Directeur Süszkind koos de partij van den uitbrekerskoning. De man zonder beenderen vluchtte angstig. De oude kellner schiep krachtdadig orde en scheidde de strijdenden. De partij nam een voorbarig einde.

Directeur Süszkind ging, door den kellner opmerkzaam gemaakt, naar het tafeltje waaraan Heiners-

dorff zat en stelde zich zeer vormelijk voor. Heinersdorff boog en noemde zijn naam: Brugger.

„Waarmee kan ik u van dienst zijn, meneer Brugger?”

„Ik zou in aanmerking willen komen voor de post van pianist bij een tournee.”

„Is u georganiseerd?”

„Neen.”

De directeur ging zitten.

„Is u een goed speler?”

„Ik hoop 't.”

„Komponeert u ook?”

„Neen.”

„Dat is goed. Uw taak bestaat hierin de zangvoordrachten op de piano te begeleiden en overigens, na het einde van de voorstelling als het noodig is, wat muziek te maken, die in de stemming brengt.”

„Ik begrijp u.”

De heer Süszkind stond op.

„Laat ons in die achterkamer gaan. Daar staat een piano. U moet mij wat voorspelen, als u wilt.”

„Gaarne.”

In een kleine, donkere kamer stond een oude, met stof bedekte piano.

„Wat wilt u hooren?” vroeg Heinersdorff.

„Eerst 'n flinken marsch.”

Het instrument was heesch en ontstemd.

„Zeer goed,” zeide de directeur. „U heeft tempo.”

„Zal ik nog iets spelen?”

„Ik zou u nog willen vragen om een langzame, Fransche wals, maar goed zinnelijk.”

Heinersdorff speelde een langzame Fransche wals.

„Prachtig,” verklaarde de directeur. „U kunt 't.”

Heinersdorff dankte buigend.

Zij keerden in het koffiehuis terug en namen weer aan het tafeltje plaats.

De directeur bestelde den kellner twee glazen kon- tuschofka.

„U moet u wat versterken, meneer Brugger,” grinnikte de directeur.

„Ik ben u zeer verplicht.”

Nadat hij den borrel had opgedronken, verklaarde de heer Süszkind:

„Ik ben niet ongenegen u aan te nemen, wanneer mijn voorstellen u bevalen.”

„Dat doet mij veel genoegen.”

„Ik bied u vrij reizen tweede klasse aan en twee roebel per dag. U zult natuurlijk veel meer verdienen. Op goede dagen, wanneer het gezelschap in de rechte stemming is, kunt u wel vijftig roebel en meer verdienen. Bovendien krijgt u van mij den titel van kapelmeester en plaatsvervangend directeur.”

Heinersdorff dankte met een buiging.

„Ik ga met uw voorstellen geheel accoord.”

„Dat doet mij plezier, meneer Brugger,” zeide Süszkind en reikte hem hartelijk de hand. „Ik hoop dat wij het goed met elkaar zullen vinden.”

Hij nam uit een groote paardenkoopers-portefeuille twee visitekaartjes en bestelde pen en inkt.

„Wij zullen maar direct een contract maken.”

„Gaarne.”

„Uw papieren zijn in orde?”

„Ja zeker.”

„Breng mij dan morgen namiddag uw doopbriefje en woonplaats-attestatie. U is toch christen, naar ik vermoed?”

„Ja, mijnheer de directeur.”

„Des te beter. Ik zal voor uw pas zorgen.”

De directeur Süszkind begon het contract te schrijven.

Heinersdorff vroeg:

„Wanneer begint de tournee?”

„We gaan op zijn laatst over veertien dagen weg. Den 1en Februari hebben wij een voorstelling in Kief.”

„Mag ik u vragen hoe lang de tournee duren zal?”

„Twee tot drie maanden. Dat hangt af van het

succes.” — „Natuurlijk,” antwoordde Heinersdorff. „Welke plaatsen doen wij aan?”

„Wij gaan eerst naar Kief, dan over Rowno en Brest-Litowsk naar Warschau. Van daar gaan wij naar Wilna en over Minsk naar Moskou; van daar naar Petersburg.”

Heinersdorff kon zijn vreugde nauwelijks verbergen. Die route stond hem bijzonder aan.

De directeur was met het contract gereed gekomen.

„Wilt u dit maar onderteekenen, mijnheer Brugger?”

Heinersdorff teekende en kreeg zijn exemplaar van het contract op het visitekaartje.

„Wilt u ook voorschot hebben?” vroeg de directeur beschermend.

„Ik zou u zeer verplicht zijn daarvoor. Ik ben wat kort bij kas op het oogenblik,” antwoordde Heinersdorff snel besloten.

Directeur Süszkind nam met een grootsch gebaar een biljet van tien kronen uit zijn vestzak en reikte dat Heinersdorff toe.

„U zult mij hooren! Maar ik wilde u nog vertellen van de kleine extra-verdienste. U moet in den loop der volgende week uw opwachting maken bij ieder dier dames en de chansons die zij voordragen met haar repeteeren.”

„Zeer gaarne.”

„Onderweg hebben wij daarvoor namelijk geen tijd. U krijgt van mij voor elke repetitie vier kronen. Daar ik zes dames heb geëngageerd maakt dat dus voor u een heel aardig sommetje uit.”

„Ik ben u zeer dankbaar daarvoor.”

„Ik zal de namen en adressen van mijn troep voor u opschrijven.”

Süszkind riep den kellner:

„Adolf, breng mij een half velletje postpapier.”

„Bij ons zijn slechts heele porties te krijgen,” antwoordde Adolf brutaal.

„Geef mij dan een afrekeningspapiertje.”

De directeur noteerde daarop de namen en adressen zijner kunstenaressen.

„Ik raad u aan de dames pas 's namiddags te bezoeken,” zeide Süszkind met een onsmakelijk glimlachje.

„Zooals u verlangt.”

„De ster van mijn cabaret is Anna Hafström. U kent haar toch?”

„Natuurlijk!”

Heinersdorff herinnerde zich vaag dien naam op de aanplakbiljetten gelezen te hebben.

„Weet u wat ik Anna Hafström voor gage betaal?”

„Ik heb er geen flauw idee van.”

„Tweeduizend kronen per maand, mijn waarde, tweeduizent kronen!”

„Donnerwetter,” riep Heinersdorff plichtmatig.

„Maar zij is het geld waard,” verklaarde de directeur vol enthousiasme. „Zij vormt een klasse voor zich. Ik ken geen kunstenaressen die meer champagne verdraagt dan Anna Hafström.”

„Ja, dan zeker,” beaamde Heinersdorff.

„Met die Anna moet u bijzonder voorzichtig omgaan, waarde heer. Die vrouw heeft kuren, zooals elke ware primadonna.”

„Ik begrijp u.”

„U zult 't wel klaar spelen, u bent immers een nette kerel.”

Hij klopte hem beschermend op den schouder. Heinersdorff stond op.

„Morgen brengt u mij uw papieren.”

„Zeker, directeur.”

„Adio, kapelmeester!”

Jozef Brugger, de thans aangenomen kapelmeester voor de Russische cabaret-tournees, verliet lachend het artiestenkoffiehuis. Na een paar schreden gedaan te hebben nam hij nieuwsgierig het visitekaartje uit den zak, dat zijn contract bevatte.

Op het visitekaartje stond met edele antiqua- letters:

„Directeur Gabriël Süszkind, bezitter der Takowa-Orde en van het Grieksche eereteeken voor kunsten en wetenschappen.”

XVIII.

Heinersdorff maakte zijn eerste bezoek aan Anna Hafström. Zij woonde in Döbling, in een mooi oud huis, waaraan zich een tuin aansloot. Een kamermeisje opende de deur en vroeg wat hij wenschte. Nadat hij zich als „kapelmeester Brugger” had aangemeld, verwijderde zich het meisje om hem aan te melden. Na een poosje kwam zij terug en zeide tamelijk uit de hoogte:

„U moet de volgende week nog maar eens komen. Mevrouw heeft nagaan tijd.” — „Om u te dienen,” antwoordde Heinersdorff en glimlachte. Een kunstenaressen als Anna Hafström die zooveel champagne kon verdragen, moest men zulke „ster”-manieren niet kwalijk nemen.

Hij reed naar Margit Talány, die als volgende op de lijst stond. Een oude, verdacht uitzienende vrouw ontving hem zeer vriendelijk en onderdanig.

(Wordt vervolgd.)

Nicolaes Maes. — De Spinsters.

Nicolaes Maes, een leerling van Rembrandt, werd te Dordrecht geboren in November 1632 en begraven te Amsterdam op 24 December 1693. Sedert 1673 woonde hij te Amsterdam.

(Dit schilderij bevindt zich evenals het op nevenstaande pagina afgebeelde, in het Rijksmuseum te Amsterdam).

„Ik heb op 't oogenblik niet meer kleingeld bij mij, maar wanneer u weer wat noodig hebt, dan meldt u je maar aan.”

„Dank u zeer.”

„U behoeft me de ontvangst niet te bevestigen,” zei de directeur grootmoedig.

Heinersdorff stond op.

„Dus dat is alles afgesproken, directeur?”

„Nog een oogenblik. Blijft u zitten.”

Heinersdorff ging weer zitten.

„Ik heb nog een klein extraatje voor u. Mijn troep bestaat uit zes dames. Slechts eerste klasse vrouwen, dat spreekt vanzelf.”

„Geheel geen heeren?” vroeg Heinersdorff sarcastisch.

„Heeren trekken niet naar Rusland. Ik zelf ben conférencier; dat is voldoende. Zonder valsche bescheidenheid kan ik zeggen dat ik een der beste conférenciers ben die er bestaan.”

„Ik ben daarvan overtuigd.”

De Paria

Naar het Engelsch van
A. G. GREENWOOD.

De kraag van zijn dunne serge jas opgeslagen tegen zijn paarse ooren, zijn van koude gezwollen handen diep in de zakken van zijn broek, huiverend met verwilderden blik staarde Jim Edither over de borstwering in het sombere water van den Theems.

Het was een donkere intens koude nacht. Een dikke gele nevel hing over de stad en de straten waren bedekt met een dikke laag sneeuw. Big Ben, de groote klok van de Westminster liet dreunend haar zware de lucht ver doortrillende slagen hooren.

Jim keek rechts en links. Zijn handen haalde hij met een ruk uit zijn zakken; 'n uitdrukking van beslistheid, grimmigheid en woede, de woede der wanhoop, kwam in zijn moedelooze oogen. Hij wierp een been over de met sneeuw beladen balustrade, wat een kleine lawine in het half bevroren water ten gevolge had en wilde de sneeuwmassa volgen, toen snelle voetstappen hem deden omzien en tegelijkertijd een stevige hand hem bij den kraag vatte.

„Ik heb je gadegeslagen,” zei een mansstem. „De dood is niet zulk een goede vriend dat je hem te gemoet behoeft te springen. Wees niet dwaas, en vertel me je geschiedenis.”

Jim staarde in een paar doordringende vriendelijke oogen. De man was jong, van zijn eigen leeftijd, dertig jaar ongeveer, regelmatig en krachtig gebouwd.

„Ik had liever, dat je mij niet in den weg gekomen was,” gaf Jim somber ten antwoord.

De vreemdeling glimlachte.

„Iemand die zoo kalm is, is geen lafaard,” zei hij goedgehumeurd. „Vertel me in 't kort je geschiedenis. Misschien kan ik je helpen.”

„Ik ben een pauper, zonder werk, zonder vooruitzichten, zonder geld,” antwoordde Jim op hartschietelijken toon. „Ik heb geen familie of vrienden in de wereld. Ik kwam in Engeland, een week geleden van Australië. Ik ben een paria, een verongelukte. Ik heb opgelicht, gestolen, mijn goeden naam onherroepelijk verloren! Ik heb sedert lang de beteekenis vergeten van het woord „eer”. Ik ben beter dood. Niemand mist mij, geen enkele ziel op de geheele wereld. Geen oog zal een traan om mij laten. Ik ben een paria, een verwoording, een nutteloos menschelijk wrak!”

„Als het leven zoo slecht was als je zegt kan 't moeilijk erger en behoef je er dus niet voor terug te schrikken,” merkte de vreemdeling wijsgeerig op. „Mijn hotel is hier dichtbij. Laat we er heengaan!”

Jim schudde het hoofd.

„U kunt gaan,” zei hij. „Mijn weg ligt daar.”

De vreemdeling greep den arm, waarmee Jim naar het water wees, en stak dien door zijn eigenen. Ongevoelig voor protesten, bedreigingen of verzet trok hij Jim met zich mee.

In het hotel aangekomen, bestelde hij een eenvoudig maal; en luisterde hij met aandacht naar de levensgeschiedenis van Jim. Daarna ging hij zijn slaapkamer binnen.

„We zijn ongeveer van dezelfde grootte,” zei hij terugkomende. „Hier heb ik een pyjama. Je zult er geen bezwaar tegen hebben hier bij den haard den nacht door te brengen. Beloof me dat je eerlijk zult handelen.”

„Ik ben een bedrieger,” riep Jim uit, een kleur krijgende. „Ik heb 't toch bekend. Ik ben niet eerlijk. Ik ben 't nooit geweest. Ik heb dwaarde van leugen en bedrog leeren kennen. Je kunt mij niet vertrouwen!”

MONTENEGRIJNSCHE GEWONDEN.

Een stoet gewonde Montenegrijnen op een ochtendwandeling. Vooraan loopt, gearmd met een gewonden krijger, de koningin van Montenegro.

„Mijn naam is Merton,” zei de ander eenvoudig. „We zullen in 't vervolg vrienden zijn.

Ik sta aan den vooravond van succes of mislukking.

Omhoog of omlaag, we zullen tezamen gaan. Maar we zullen eerlijk handelen, en als de dood komt te zijner tijd, zullen we gaan zonder aarzelen, maar niet eerder.

Je woord, Jim Edither!”

Jim knikte, stak zijn hand uit en zuchtte, terwijl hij die

„Zie eens hier,” zei hij, „hier is de trouwakte van mijn moeder, de overlijdingsakte, mijn geboortebewijs, fotografieën, brieven, schoolrapporten en meer bewijsstukken.”

Terwijl Jim de papieren inzag, praatte Merton van zijn verleden.

Ook hij kwam uit Australië, waar hij op een eenzame boerenhoeve gewoond had tot den dood van zijn moeder.

„Ook ik ben zonder vrienden,” besloot hij. „Als ze me niet aannemen, als mijn vader mij niet gelooft, heb ik noch het geld, noch den moed de wet te hulp te roepen.

Dan ga ik terug naar Australië naar de farm.

Hemel! wat 'n sneeuwstorm!”

Jim staarde naar buiten waar de sneeuw in dichte vlokken neerjoeg, en schikte in gedachten verzonken de papieren bijeen.

De trein stoot in vliegende vaart voort.

Plotseling klonk een hevig gekras langs den trein, de wagons slingerden, hielden over; de coupé waarin de beide mannen zaten spleet open.

Jim hoorde zijn vriend kreten slaken maar 't was als in een droom.

Verblindend licht, daarna duisternis, een chaos van geluiden; de lucht was vervuld van gekerm; toen hoorde hij niets meer, hij was bewusteloos.

..

Iedere villa, ieder huis, iedere hut zette de deuren open om de gewonden op te nemen van de vreeselijke spoorwegramp.

Door witte lakens bedekt lagen de dooden naast elkaar.

Toen Jim weder de oogen opende, zag hij dat hij in een kleine kamer lag.

Een oude man met wit haar stond over hem heengebogen, terwijl de tranen hem langs de gerimpelde wangen stroomden.

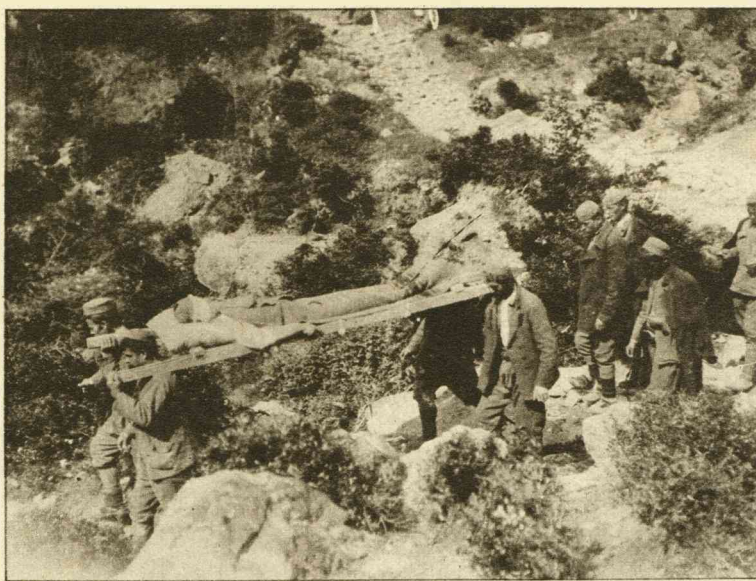
„Laat hem vervoeren, laat hem naar Dewhanger brengen,” pleitte de oude.

„'t Is mijn jongen, dokter, na al die jaren.”

Een lange jongere man kwam nu aan zijn bed.

De gewonde man voelde zijn bewustzijn weer wegvlieden en onduidelijk, als uit de verte hoorde hij nog vaag het gerucht van drukdoende menschen en stemmen, die zeiden: „Het moet voorzichtig gebeuren, zonder schokken!... Ja, 't kan!... Zoo, de bewijsstukken bij hem gevonden? Hoe wonderlijk!... Hoe had ik dat kunnen denken... Na zoo'n lange scheiding eindelijk weer teruggevonden... O, o! Mijn jongen! — Eindelijk!..”

(Zie vervolg op pag. 14)

GEWONDENTRANSPORT IN DE BERGEN.

Op primitieve draagbaren worden de gewonde Montenegrijnen de bergen afgevoerd naar de achter het front liggende ambulances. De Montenegrijn is een uitstekend bergsoldaat, die zich in deze woeste en onherbergzame streken zeer gemakkelijk bewegen kan.

van Merton drukte. — Den volgenden morgen ontbeten ze samen, Merton betaalde zijn rekening, liet Jim een van zijn eigen kostuums aantrekken en zei toen opeens tegen hem:

„We gaan dezen morgen naar Sussex.

Heb je wel eens gehoord van Lord Rogate's landgoed Dewhanger?

DE GEALLIEERDEN TE SALONIKI.

Een kijkje in het kamp der Servische vluchtelingen op het terrein van een Russisch hospitaal te Saloniki. Deze uitgewekenen, die hun have en goed moesten achterlaten bij den grooten uittocht, wisten Saloniki over Albanië te bereiken. Velen van hen zijn volkomen onkundig van het lot dat vader, broeder of kinderen getroffen heeft, toen zij moesten vluchten voor de verbondene legers, die Servië bezetten.

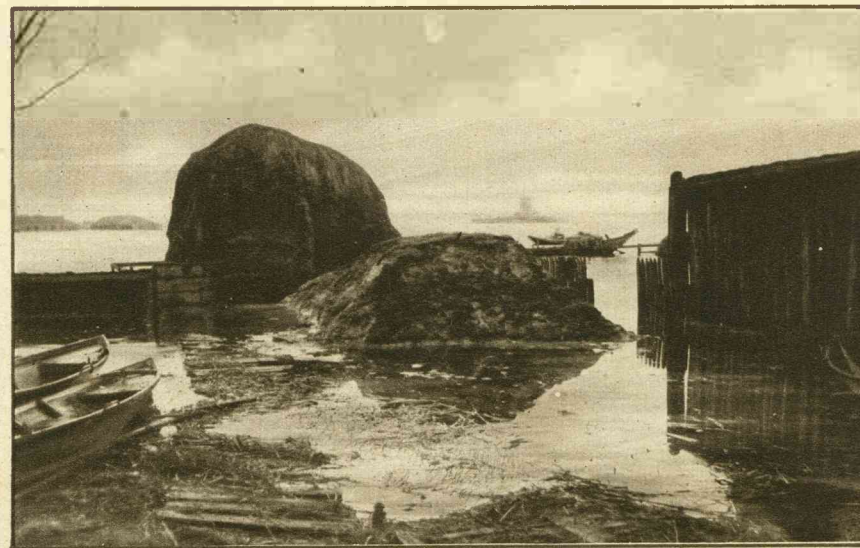
HET WATER IN DE BEDREIGDE ZAANSTREEK

Op het oogenblik dat wij deze onderschriften schrijven, is de toestand in de Zaanstreek nog steeds uiterst critiek. Hoewel men van overheidswege alle mogelijke voorzorgsmaatregelen neemt om bij een eventueele doorbraak ernstige onheilen te voorkomen, doet de hooge waterstand de bewoners der Zaanstreek de toekomst toch met bange bezorgdheid tegemoet zien. Onze foto's hierboven afgebeeld geven, links: Hoe hoog het water te Zaandam op enkele punten staat; sommige huisjes staan tot den zolder in het water. Rechts: Boven de valdeur-sluisdeuren zijn noodkeeringen aangebracht; een smalle opening is gelaten om het water langzaam in de Binnenzaan af te voeren. Deze opening kan bij noodzaak direct worden afgesloten.

Het aanvloeiende water: Molens, huizen, enz. zijn alléén over het water bereikbaar.

Links: Het „Weerpad“, de algemeene toegangsweg van Zaandam naar Oostzaan, thans geheel onder water en verlaten. Alleen de hooge afloop vanaf den Zuiddijk (den vroegeren Zeedijk toen het „Y“ nog niet was ingepolderd) ligt droog. Op de foto ziet men kinderen bezig aangespoelde voorwerpen op te vissen. Rechts: Aan den voet van den hoogen Zuiddijk. Op den achtergrond het veevoeder, dat ook hier reeds door 't water is omspoeld. Nóg meer op den achtergrond een fabriek en een molen, die als eilandjes boven het water uitsteken.

(foto's v. d. Markt.)

EEN NIEUWE PERISCOOP IN ONS LEGER.

Bovenstaande foto werd vervaardigd in een loopgraaf aan de Laakhaven te Den Haag tijdens proefnemingen met een periscoop, ontworpen en vervaardigd door den mil.-korp. A. Kortweg Jz., der Pioniersd. 2e Comp. 11e Bat. van het regiment Grenadiers. De uitvinding van den heer Kortweg werd door de hoogste legerautoriteiten zeer belangrijk bevonden, daar men door de bijzondere constructie van den periscoop in staat gesteld wordt uit overdekte loopgraven en schuilplaatsen omliggend terrein waar te nemen en richtingen te bepalen van vaste punten, terwijl hij tevens uitstekende diensten verricht bij het waarnemen van vliegtuigen. (Foto C. J. de Gilde.)

Toen hij voor de tweede maal bij kennis kwam was het kleine vertrekje veranderd in een groote, luchtige kamer. Naast zijn bed stonden bloemen en een pleegzuster kwam op hem toelopen, toen hij de oogen opende.

„Waar ben ik?” vroeg Jim.

„Op Dewhanger — uw tehuis!” antwoordde de verpleegster vriendelijk. „De trein is verongelukt; maar u zult spoedig weer beter zijn. Uw vader verlangt dringend u te zien.”

Hij sloot de oogen. De fragmenten van het gesprek, dat hij gehoord had, drongen weer tot zijn herinnering door. Hij had de portefeuille in zijn handen gehad, toen het ongeluk plaats greep. Zij hadden hem als den erfgenaam aangenomen, zonder vermoeden, zonder vragen.

„Er . . . er was nog een reiziger in mijn coupé,” mompelde hij, zonder zich nog geheel bewust te zijn van den loop dien de gebeurtenissen genomen hadden.

„Hij werd gedood en onherkenbaar verminkt,” antwoordde de liefdezuster. „Kende u hem?”

Hij lag met de oogen gesloten. Opeens drong de werkelijkheid tot hem door. Hij sidderde van emotie. Veronderstel dat hij van hun vergissing gebruik maakte, en in de schoenen van den doode stapte? — Hij wist de betekenis niet van het woord „eer”! Dat had hij immers zelf verklaard.

„Neen,” zei hij eindelijk. „Ik kende den heer niet, maar ik herinnerde mij dat hij er was.”

Zij verbood hem verder te spreken. Ook de oude lord Rogate, die stil naar zijn bed geslopen was, beduidde hem zich rustig te houden. Hij hield slechts de handen van den jongen man in de zijne en keek hem aan met oogen vol liefde en trots.

„Je bent niets veranderd sedert de kinderportretten werden genomen,” zei hij. „Bolton, de procureur zit beneden de papieren door te zien. Mannen van de wet zijn altijd wantrouwend. Maar zelfs hij heeft moeten toegeven. Waarom heb je mij niet geschreven? Waarom heb je me niet voorbereid op dit geluk?”

„Ik . . . ik wilde je eerst zien,” mompelde Jim met hoogroode kleur. „Als je me niet geloofd had, zou ik weer naar Australië teruggegaan zijn.”

„Je hebt koorts! Ik zie 't aan je hooge kleur. Ik heb je te veel vermoeid,” klaagde de oude heer. „Zuster, ik zal gehoorzamen; ik zal heengaan! Maar ik wil dat mijn jongen kennis maakt met Viola, zoo gauw zijn toestand het veroorlooft.”

Viola is mijn aangenomen dochter, jongenlief! Ze is altijd heel lief voor mij geweest. Ik begin reeds te hopen dat de twee menschen die mij 't liefst op aarde zijn, eenmaal . . . Tut! Tut! Ik zal ze spoedig bij je sturen!”

Laat in den avond van dienzelfden dag kreeg Jim voor 't eerst Viola te zien. Ze stond in de deuropening, een groote bouquet bloemen in de hand. Rogate's aangenomen dochter! Wat een verandering moet de onverwachte terugkomst van den zoon haar brengen! Deze gedachte beklemden hem en hij sloot de oogen. Doch lang nadat hij ze gesloten had, zag hij nog haar beeld, de bleeke wangen, de blauwe oogen en goudblonde haren en in haar blanke vingers de kostbare bloemen. Onrustig woele hij op zijn bed heen en weer.

EEN NIEUWE PERISCOOP IN ONS LEGER.

De uitvinder (x) van den periscoop bezig met proefnemingen in een loopgraaf aan de Laakhaven te Den Haag. Deze loopgraaf is gemaakt op initiatief van den kapitein J. Westhoff en onder leiding van den 2en luit. M. J. Bos. (Foto C. J. de Gilde)

gegeven het testament te veranderen. Het jonge meisje zou een legaat ontvangen, niets meer. Voorzichtigheid deed Jim in bed blijven. Hij voelde zichzelf wel sterk genoeg om op te staan, maar in bed blijvende had hij lange gesprekken met Rogate, intieme gesprekken, die hem veel onthulden, waarvan hij onkundig was en die hem van nut zouden zijn bij de rol, die hij spelen zou; de kans op ontdekking van het bedrog zou nu wel kleiner worden.

Dan was daar Viola!

Als hij schaamte en zelfverwijt voelde, werden deze gevoelens teruggedrongen door de vreugde van haar te zien en te luisteren naar haar lieve stem.

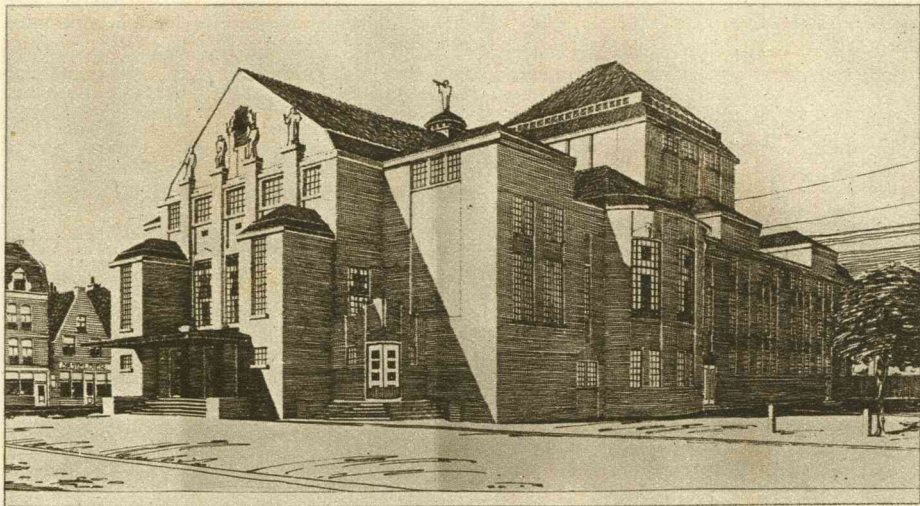
Rogate's niet voltooide zin: „ik hoop dat de twee menschen die mij het liefst op aarde zijn eenmaal (en hij vulde zelf verder aan) zullen trouwen,” speelde hem voortdurend door den geest. Wat was daar tegen? Was dat niet de beste wijze om de eigenares van Dewhanger de positie terug te geven, die hij haar ontgenomen had?

Wat had hij met schaamte uit te staan?

Hij was een hard man, een avonturier, een bedrieger. Waarom zou de gedachte aan een meisje hem week maken! Rogate's woorden

vervulden hem steeds en naarmate de dagen verliepen en hij met haar meer op intiemen voet kwam, trilden die woorden steeds meer en meer in zijn ziel door.

Op een namiddag kwam ze bij hem en begon uit een krant wat voor te lezen. Na eenigen tijd keek ze op.

VERBOUWING VREEBURG-SCHOUWBURG TE UTRECHT.

De gemeenteraad van Utrecht besloot in haar vergadering van 13 Januari tot verbouwing van den bestaanden Schouwburg aan het Vreeburg en stelde hiervoor een bedrag van f 400.000 beschikbaar. De verbouwing zal geschieden in hoofdzak overeenkomstig bovenstaand plan, ontworpen door de heeren Gort en Poutsma.

III.

In de dagen die volgden vernam Jim van lord Rogate hoe juist zijn vermoeden geweest was. Viola zou de erfgenaam van den ouden heer geweest zijn. Den heer Bolton was order

UIT DE JOURNALISTENWERELD.

De vriendschappelijke bijeenkomst ter eere van de Amerikaansche Dagbladcorrespondenten, georganiseerd door het bestuur van den Nederlandschen journalistenkring in het Hotel „De Twee Steden” te 's-Gravenhage op Vrijdag 14 Januari. — 1. Mr. L. J. Plomp van Duiveland, voorz. N. J. K.; 2. C. K. Elout, vice-voorz. N. J. K.; 3. Mr. J. J. van Bolhuis, voorz. Haagsche Journ. Ver.; 4. W. C. van Meurs, secr. id. id.; 5. Jos. Jefferson O'Neill (N. Y. World); 6. Bernstein; 7. Col. Mc. Clure (Mc. Clure Magazine); 8. Maxwell H. Swain (N. Y. Herald); 9. Charles P. Steward (United Press Associations); 10. A. E. Hartzell (N. Y. Sun); 11. Elmer Davis (N. Y. Times); 12. H. Colyn, Oud-Min. v. Oorlog, Lid Eerste Kamer; 13. Mr. J. C. A. Everwyn, administrateur Dep. v. L. H. N.; 14. A. C. Boissevain, voorz. Ned. Dagbladpers.

„Je luistert niet,” riep ze uit op verwijtenden toon. „Je oogen staan droomerig. Ik geloof dat je mijlen ver bent met je gedachten.”

„Geen mijlen,” verbeterde hij vriendelijk, „maar jaren. Ik dacht terug aan het verleden. Ik vraag mij of de toekomst het verleden kan goed maken, of dertig verloren, onnutte jaren uit onze herinnering kunnen verdwijnen, alsof ze nooit bestaan hadden.”

Zij keek hem verwonderd aan.

„Kun je niet raden waarom?” vroeg hij.

Zij schudde het hoofd, bloosde een weinig, en keek hem verwijtend aan.

„Het is omdat ik er naar haak, aan een vrouw de geschiedenis te vertellen van een man, geëerd door de wereld, zich bewust een nuttig en respectabel leven te hebben geleid doch in plaats daarvan . . .” hij zweeg aarzelend, herstelde zich en vervolgde toen moedig, bijna uitdagerig: „in plaats hiervan kan ik slechts mijn hoofd buigen en bekentenis doen van een leven van schande, bedrog en ruwheid.”

„Dat is niet waar,” zei ze ernstig. „Dat kan niet waar zijn.”

„Die vrouw staat ontzaglijk boven mij; zij is rein, en goed en edel!”

Viola stond op, liet de krant vallen en wendde zich diep blozend van hem af.

„Viola,” fluisterde hij, „die vrouw ben jij!”

Haastig keerde zij zich tot hem.

„Het spijt mij, o, het spijt mij zoo!” stamelde zij. „Ik . . . ik wist het niet, wij kennen elkaar nog zoo kort. Er is . . . vergeef me . . . je vereert mij met . . . er is een ander!”

Deze woorden deden hem pijn, maar hij vermande zich en dwong zich te glimlachen.

„Ik wist het — ik mag niet hopen. Vertel mij van hem. Mag ik 't weten?”

Aarzelend bekende zij hem haar geschiedenis. Hij heette Voden en was kapitein bij de infanterie en arm. Zijn schamel traktement besteedde hij aan het onderhoud van een zieke moeder en jonge zuster.

„Jij . . . jij zoudt hebben kunnen trouwen,” zei Jim eindelijk op schorren toon, „als ik niet gekomen was.”

Zij kleurde, maar gaf geen antwoord.

„Hoe moet je mij haten,” barstte hij los.

„Wat denk je beleedigend van mij,” zei ze verwijtend. „Je vader is steeds alles voor mij geweest. Zijn vreugde toen hij je terugvond, zijn geluk, de gezondheid, de jeugd, die je hem bracht maakte je komst tot een gebeurtenis om den Hemel voor te bedanken. Denk je dan dat ik jou je ge-

DE CONGREGATIE DER EERW. ZUSTERS AUGUSTINESSEN.

(foto v. Tol.)

Verleden week vierde de Congregatie der Eerw. Zusters Augustinessen te Delft het feest van haar 25-jarig bestaan. Deze heuglijke gebeurtenis gaf Z.D.H. Monseigneur A. J. Callier, Bisschop van Haarlem, aanleiding in de keurig versierde kapel van het St.-Hippolytusgesticht een stille H. Mis op te dragen, geassisteerd door een 7-tal heeren geestelijken der stad. Onze foto geeft, zittend: Z.D.H. Monseigneur A. J. Callier (rechts); den Zeer Eerw. Rector J. Dankelman (links). Verder de Zusters der Congregatie van wie de drie gekroonde eveneens verleden week het feit herdachten dat zij 25 jaar onafgebroken hun leven aan de lijdende menschheid hadden gewijd.

DE CONGREGATIE DER EERW. ZUSTERS AUGUSTINESSEN.

De prachtig versierde kapel van het St.-Hippolytusgesticht te Delft. (Foto v. Tol.)

boorterecht misgun?” — „En hij, je verloofde?” vroeg Jim scherp.

Zij boog het hoofd.

„Hij bemint mij,” fluisterde zij. „Het betekent, dat we wachten moeten.”

Hij lag stil en zij zat naast hem en weende hartstochtelijk. Eindelijk zei hij bruusk:

„Laat mij alleen! Ik . . . ik ben vermoeid!”

IV

Vier dagen waren voorbijgegaan. Viola had sedert de ziekenkamer gemedan. Eindelijk vroeg Lord Rogate haar naar de reden hiervan; zij bekende hem haar laatste onderhoud met Jim.

„En ik heb er zoo naar verlangd,” viel de oude heer ongeduldig uit. „Het is de droom van mijn leven geweest. Ik heb steeds gehoopt en gebeden, dat mijn zoon terug zou komen. Toen hij eindelijk op zoo wonderdadijge wijze terugkeerde, van den dood gered, heb ik jullie beiden gadegeslagen. Ik zag dat hij jou liefkreeg; ik zag hoe zijn oogen schitterden, als hij jou zag . . . Viola,” brak hij opeens af, „jij zult mijn wenschen niet in den weg staan!”

„Ik bemint,” antwoordde zij standvastig. „Ik kan mijn liefde niet dooden. Het is niet mijn schuld . . .”

Hij viel haar met verwijten in de rede en toen zij hierop zweeg, verloor hij zijn zelfbeheersching. Hij overstelpte haar met beschuldigingen. In zijn bittere teleurstelling vergat hij zijn liefde voor haar, haar liefde voor den ander en den eerbied dien zij hem altijd bewezen had.

„Denk er aan,” riep hij eindelijk woedend uit. „Je weerstaat mijn wenschen! Je bent onredelijk, ondankbaar! God moge je vergeven, Viola. Maar ik geef je mijn woord, mijn ernstig besluit, dat als jij je eigen weg wilt gaan, je alleen moet gaan, zonder mijn hulp! Heb je goed begrepen?”

Zij boog het hoofd. Twee minuten lang bleef hij voor haar staan, keek haar aan met oogen vol woede en verdriet. Toen keerde hij zich plotseling om en ging de trap op naar boven, naar de kamer waar Jim lag. Kort, in afgebroken zinnen, vertelde hij van zijn woordenwisseling met Viola en van zijn besluit.

„Je bemint haar,” zei Jim rustig. „Is dat de manier waarop je haar je liefde toont?”

Voor het eerst werd de oude lord boos op den zieke. In heftige gemoedsbeweging liep hij de kamer op en neer, daarna bleef hij aan het bedende staan en zijn magere gerimpelde hand opheffende, riep hij uit:

„Ik zweer je, als Viola mij ongehoorzaam is, verlaat ze mijn landgoed, zooals ze gekomen is, zonder een cent. Niets zal mij van mijn besluit terugbrengen.”

Hij wandelde de kamer uit, het hoofd trotsch omhoog, met hoogrood gelaat. In de hal bleef hij staan, Viola en kapitein Voden stonden aan de voordeur. De jonge man kwam naar hem toe met uitgestoken hand. Lord Rogate vouwde de armen over elkaar.

„Heb je 't gehoord?” vroeg hij. „Heeft Viola 't je verteld? Mijn zoon krijgt alles, tot den laatste cent! Denkt beiden daar maar eens ernstig over na! Goeden avond!”

Hij trad zijn studeerkamer binnen. Voden wandelde naast Viola het park in.

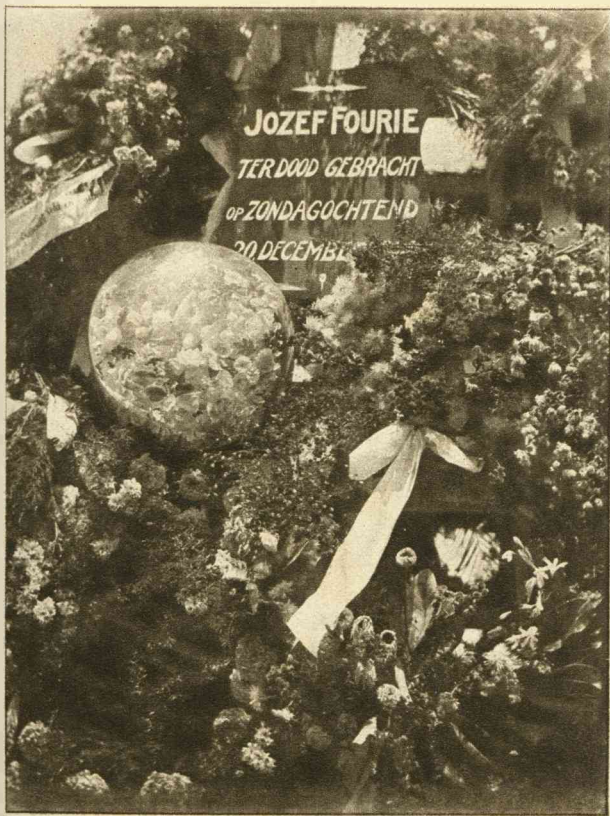
„Heb je me lief genoeg om te wachten?” vroeg hij.

Zij drukte hem de hand en keek hem glimlachend in de oogen. Zij wandelden voort, tot zij een boschje bereikten dat het kasteel aan hun oog onttrok.

Op hetzelfde oogenblik werden ze opgeschrikt door een hartverscheurenden gil en haastig terugkerende zagen ze een dienstbode het huis uitvluchten wier kleeren in brand stonden. Een dikke rookwolk volgde haar en verspreide zich langs den gevel.

„Brand!” schreeuwde Voden en rende de laan door op het landhuis toe.

Eerst nu zag hij hoe ernstig de toestand was. Met ongelooflijke snelheid scheen het vuur zich te verspreiden, want uit zes ramen van de benedenverdieping braken tegelijk de vlammen uit. De oude lord, geholpen door den bottelier vluchtte door een glazen deur het huis uit. Troepjes bedienden en dienstboden stonden in groepjes verschrikt bijeen.

JOZEF-FOURIEDAG.

Wij ontvingen uit Pretoria boven- en nevenstaande foto, welke genomen werden op het graf van Jozef Fourie, die 20 December 1914 wegens rebellie werd ter dood gebracht. Ter gelegenheid van het feit dat de voltrekking van 't vonnis een jaar was geleden, had men zijn graf met vele kransen versierd.

JOZEF-FOURIEDAG.

Nog een foto van de kwistig versierde gedenkzuil op het graf van Jozef Fourie, opgericht op den Fouriedag op 20 December 1915.

EEN 25-JARIG JUBILEUM.

De feestelijke herdenking van het feit dat mejuffrouw H. M. de Zwaan 25 jaar hoofd was v.d. Christelijke Bewaarschool in de Oude Molstraat te 's Hage, een inrichting die zich in een bijzondere bekendheid mag verheugen. (V.F.B.)

of liepen radeloos heen en weer. Lord Rogate liep jammerend op kapitein Voden toe.

„Mijn jongen,” weende hij, het oude trotsche gelaat door smart verwrongen. „Duizend pond voor den man die hem redt; twee, drie duizend. Jullie vervloekte slampampers, waarom staan jullie hier? Kunnen jullie nu niet helpen? Hij ligt boven, hulpeloos . . .”

Doch niemand van het dienstpersoneel bewoog zich; ze keken onthutst van den een naar den ander. De geheele benedenverdieping was één rook- en vlammenzee. Het was zelfmoord te trachten hier door te komen.

Eén man nochtans aarzelde niet: kapitein Voden. Het was zijn gewoonte niet te aarzelen. Zijn plicht was klaar en duidelijk, en hij vervulde deze zonder aarzeling. De sjaal van een der meisjes grijpende, sloeg hij die om het hoofd en verdween weldra achter het gordijn van rook. Vlammentongen kwamen hem in de hal dreigend te gemoet. Hij rende er doorheen! Daar was de trap. Met twee, drie treden tegelijk liep hij de trap op en bereikte ongedaerd de eerste verdieping. Hij riep luide den langen corridor door. Eerst kwam er geen antwoord, doch weldra werd er een deur geopend en de man dien hij kwam redden stond voor hem.

„Naar het venster!” beval Voden, de sjaal van zijn hoofd nemende. „Ik hoorde dat je hulpeloos was . . .”

Jim bleef onbeweeglijk staan. „Ik zag je van uit het venster met Viola,” zei hij. „Ik hoorde het alarm pas, toen het te laat was. De trap leek mij niet meer begaanbaar. Is u . . . Kapitein Voden?”

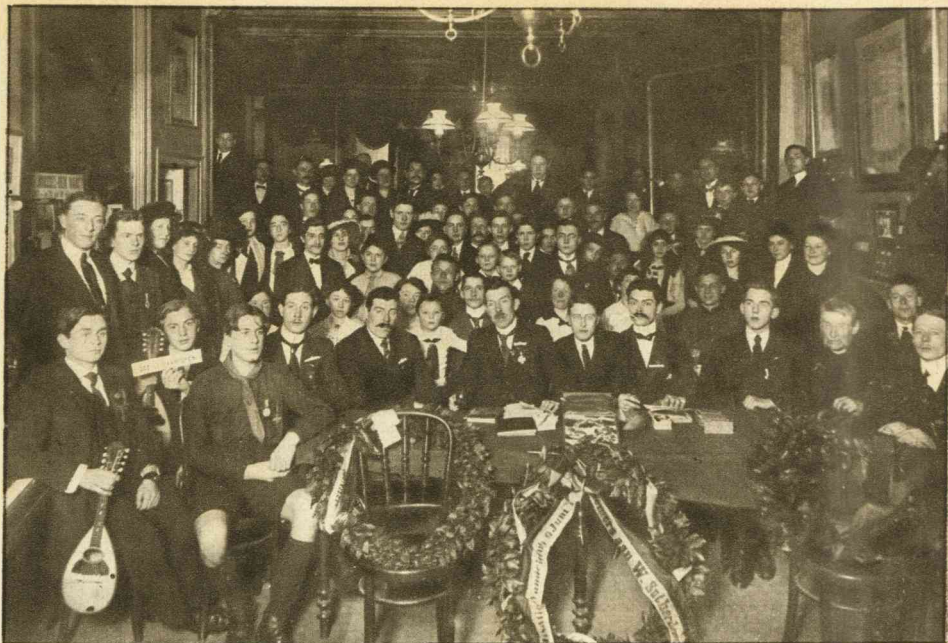
Zijn redder knikte even. „Kom,” zei hij kortaf, „als ik niet gered had, dat je een hulpeloze zieke was, zou ik mijn leven niet gewaagd hebben. Laat ons spoedig gaan . . .”

„Ik heb mij zeker gehouden dan ik was,” antwoordde Jim ruw. „Ik had al dagen geleden kunnen opstaan. Zoo — jij bent dus gekomen om mij te redden . . . jij. Viola verliest alles door mij. Zie je niet wat je verspeelt door mij te redden? Begrijp je niet dat het beter voor je was, als ik dood was? Waarom moest jij . . . jij van alle schepselen op aarde komen om mij te redden?”

„Goeden hemel, man,” riep Voden in de grootste verbazing uit, „we zijn toch niet allen schurken! Met welk schunnig volk moet je hebben verkeer, dat . . .”

„Ja, dat heb ik. Zulk slecht volk . . .!”

Hij hield plotseling op en zag ademloos den kapitein aan, die zijn leven waagde om den man te redden, wiens dood voor hem van zooveel voordeel was.

LICHAMELIJKE OPVOEDING.

Zondag 23 Januari gaf de Haagsche Sportvereniging „Steeds Voorwaarts” haar 1sten propaganda-avond voor lichamelijke opvoeding, die een groot succes had. (foto Hijmans.)

In een atmosfeer van hitte en stof, aan alle ledematen gekneusd, het bloed uit een hoofdwond stroomende langs zijn gelaat, gekweld door een brandenden dorst, vond Jim zichzelf terug. Naast hem op den steenen vloer lag de bewusteloze gestalte van kapitein Voden.

„De kelders!” riep Jim uit.

Een stroom koude lucht drong den kelder binnen en nu bemerkte Jim een klein keldervenster, waardoor het daglicht schaarsch naar binnen drong. Hoewel nog zwak, nam Jim met inspanning van al zijn krachten den bewustelozen kapitein op en strompelde door den kelder vol smeulende balken tot aan het venster. Met groote moeite werkte hij eerst den bewusteloze en daarna zichzelf er door. Hij bevond zich nu op een klein, geheel verlaten erf. Hij nam den bewusteloze weer op en droeg hem langs een kiezelpad tot aan een boschje ver van het brandende huis. Daar legde hij hem neer, buiten gevaar.

Heel in de verte zag hij aan de oprijlaan een groep mensen, Rogate in wanhoop de handen wringend, opgewonden dienstboden en het laatst van allen Viola — op de knieën.

Zijn oogen schoten vol tranen, terwijl hij naar haar keek, daarna werden ze helder, vol wilskracht. Zijn lippen bewogen zich, en bevend fluisterden ze de woorden: „Viola, leef gelukkig!”

Een oogenblik later lag kapitein Voden alleen onder de boomen, terwijl een man, die nimmer omkeer, zich haastig voortspoedde, de wijde wereld in.

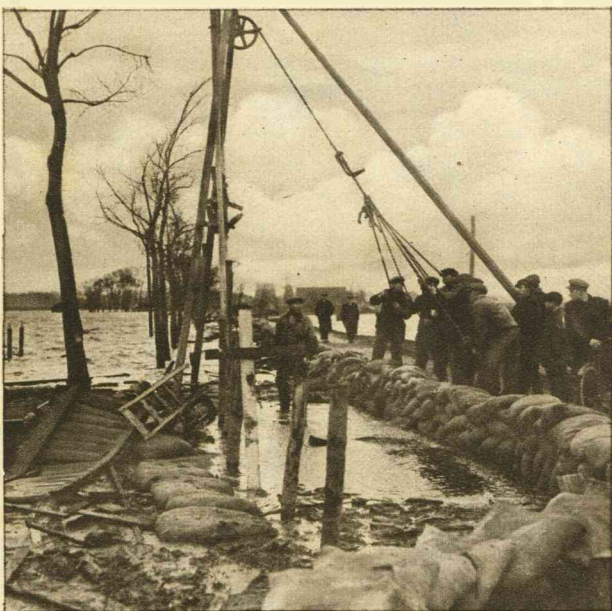
De dokters verklaarden dat kapitein Voden's memorie geschokt was geweest; dat hij onbewust zelf naar de plek was gekropen, waar de dienstboden hem later vonden. Hij scheen alles wat daaraan voorafgegaan was vergeten te zijn.

Dewhanger House brandde tot den grond af. Lord Rogate's zoon en erfgenaam had onder de puinhoopen den dood gevonden.

In de dorpskerk is een steen aangebracht, ter herinnering aan hem, die in werkelijkheid een maand vroeger stierf, niet door brand, maar ten gevolge van een spoorwegongeluk.

Vaak staart kapitein Voden naar de gedenkplaat als hij in de familiebank zit met zijn jonge vrouw en den ouden lord, een gebogen droevige figuur.

En onderwijl leeft daar ver in Zuid-Amerika een eenzame, zwijgzame, ernstige man: Jim Edith, een man van eer!

DE WATERSNOOD IN NOORD-HOLLAND.

Het aanbrengen van een nooddijk aan den Beemsterpolder.

naam, zijn plaats! Ik maakte misbruik van de liefde en het vertrouwend hart van een ouden man. Ik ben Jim Edith, een paria!”

V.

Kapitein Voden stond als vastgenageld. Voor hij van zijn verbazing bekomen was, kraakte de vloer. Een gloeiende luchtstroom vulde den corridor, waardoor beide mannen bewusteloos geraakten.

DE INHULDIGING VAN „T OORLOGSKRIBBEKE” TE HARDERWIJK.

Zaterdag 22 Januari vond te Harderwijk in intiem kring de inhuldiging plaats van „t Oorlogskribbeke”. Zoals de naam het reeds zegt, is hier sprake van een kinderkribbe voor de Belgische kinderen beneden de 3 jaar. Het werk kwam tot stand op initiatief van majoor Van Bevervoorde (Hoofdofficier der Roode-Kruis-zaken) teneinde de vrouwen der Belgische Geïnterneerden, die te Harderwijk verblijven, in de gelegenheid te stellen uit werken te gaan, zonder hun kinderen, zooals het helaas soms gebeurde, hulpeloos thuis te moeten achterlaten. Mevrouw

Van Bevervoorde-van Rappard en Mevrouw Buema belasten zich met het oprichten van het werk, waarvoor in korten tijd 2000 gulden werd bijeengebracht. Foto links: Het Comité, v.l.n.r. Madame de Lescart; Mevr. Van Bevervoorde-van Rappard; Mevr. Buema; maj. Van Bevervoorde; Mevrouw Van Bevervoorde; Mevrouw Buema. Rechts: Een kijkje in de speelkamer der kinderen, die hier de beste verzorging en bewaking genieten, terwijl hun moeder aan den arbeid is. (foto's Du Houx.)